

Un conflicte d'interessos innegociables

ESTANCAMENT POLÍTIC A CENTRAMERICA

L'inici de la crisi centramericana coincideix pràcticament amb l'arribada a la Presidència dels EUA de Ronald Reagan el 1981. Llavors ningú no podia preveure que un problema atacat amb tanta virulència per la nova Administració nord-americana, s'estancaria políticament i militarment, en lloc de resoldre's. Cinc anys després, els esforços del Grup de Contadora han fracassat, i el futur continua essent incert a Centramèrica, però algun dia caldrà començar de nou, deixant de banda els esquemes simplificadors de les relacions Est-Oest.

A El Salvador l'únic objectiu de la guerrilla és el d'assegurar-se la supervivència fins que acabi el govern Reagan, per poder presentar-se com una força que caldrà tenir en compte per arribar a una solució negociada. Mentrestant l'exèrcit salvadorenc només pensa en rebaixar les seves pèrdues humanes al límit de quinze persones per dia. El cost de la guerra augmenta i el president Duarte es desprestigia davant els seus electors, en no poder complir cap de les seves promeses electorals: la situació econòmica s'agreuja i la democratització de la vida pública ha hagut d'ajornar-se.

La guerra continua sense que cap dels dos bàndols disposi dels mitjans necessaris per guanyar-la ja sigui a curt o a mig termini. En aquest context —en què les forces són equilibrades— l'oferta presidencial d'obrir un diàleg amb la guerrilla no és més que un gest inútil, que contribueix a desdibuixar l'aureola d'home dur del President de El Salvador, Napoleón Duarte.

En un país en què milers de persones han desaparegut en mans dels «esquadrons de la mort», el retorn a la democràcia —impulsat des dels Estats Units— suscita certes esperances, però el recanvi dels militars per un govern civil s'ha mostrat com una mida insufi-

cient per garantir el futur d'un Estat massa petit i dependent com per poder maniar en l'escenari centramericà, si a més ha de comptar amb la intransigència de l'Administració Reagan.

NICARAGUA, SENSE SORTIDA

Un altre problema sense cap sortida digna pels Estats Units és el de Nicaragua. Ronald Reagan, que es considera dipositori dels valors nacionals dels EUA, estava decidit a desfer-se dels sandinistes quan va ésser elegit President. Com que l'opinió pública nord-americana no admetia la possibilitat d'una intervenció militar directa, va organitzar-se la Contra, una milícia armada i finançada des dels Estats Units, on han trobat un lloc els antics membres de la Guardia Nacional de Somoza.

Per combatre la Contra el Govern del Front sandinista s'ha vist obligat a decretar el servei militar obligatori i a organitzar l'exèrcit en petits batallons mòbils, concentrant l'artilleria pesada a la frontera amb Hondures. Una tàctica que ha demostrat la seva eficiència. En cinc anys d'escaramusses la Contra no ha aconseguit conquerir ni una ciutat ni —el que és més important— el recolzament de la població.

SUMARI

*La baixa del petroli
rellança l'economia europea*

pàg. 3

*Filipines, EVA i l'inici
de la democràcia*

pàg. 5

*El TXAD: Guerra i història
d'un país inestable*

pàg. 13

*Espanya en el sistema del
comerç comunitari*

Pàg. 16

*Entrevista amb Mercè de Solà:
l'altra cara del terrorisme
internacional*

pàg. 18

Dossier Cidob. Director: Josep Ribera. Edita i realitza: CIDOB, centre d'Informació i Documentació Internacional a Barcelona. Secretaria i Comandes: Roger de Llúria, 125 *r. 08037-BARCELONA. Està autoritzada la reproducció esmentada la procedència.

CENTRAMÈRICA

Malgrat els esforços dels Estats Units, sembla que la Contra no hi té res a fer si Hondures no es compromet més en les accions contra Nicaragua o si no sobre un altre front al sud, a la Frontera entre Costa Rica i Nicaragua. Aquest podria ser l'objectiu de la subvenció de cent milions de dòlars que Reagan demana al Congrés nord-americà per ajudar a la Contra.

La realitat és que la revolució sandinista no se sent amenaçada per les accions de la Contra, i Hondures i Costa Rica no semblen disposades a prendre part en cap acció contra Nicaragua, encara que recolzen la política dels EUA a l'Amèrica Central. La pressió militar que els Estats Units exerceix sobre Nicaragua és paradoxalment a l'origen del punt mort en què es troba el conflicte.

Els sandinistes estarien disposats arribar a alguna mena d'acord amb una part de la seva posició per aïllar els guàrdies somocistes, el nucli més dur de la Contra i el més fàcil de manipular per Washington. La recent elecció de Daniel Ortega, l'actual President de la República de Nicaragua, per dirigir el partit del Front Sandinista d'Alliberament Nacional (FSLN) en substitució de Bayardo Arce, un partidari de la línia dura envers els EUA, podria afavorir les negociacions. Però aquest sembla ser el moment escollit per Reagan per revifar les tensions, i en aquestes condicions qualsevol intent de negociació es veu abocat al fracàs.

Costa Rica, «la Suïssa de l'Amèrica Central», l'aparador on s'exhibien els resultats d'una democràcia liberal que sempre s'aliniava amb els Estats Units, és un dels Estats més endeutats del món. El nou President, Oscar Arias, s'enfronta a tot un seguit de problemes polítics, socials i econòmics que transcendeixen les fronteres del país. Aquests darrers anys la pobresa ha augmentat considerablement a tota Amèrica Llatina, excepte a Nicaragua.

L'èxode rural ha provocat l'augment de la població de les ciutats, que es veuen voltades per cinturons de misèria. Aquest fenomen d'ocupació de les zones urbanes és recent, i la millor expressió de la urgència dels problemes que han de resoldre els governants de l'Amèrica Central. Als problemes de l'endeutament exterior i de la inestabilitat social cal afegir, en el cas de Costa Rica, la pressió creixent dels EUA, que posseeixen el capital estranger majoritari al país i que, en conseqüència, tenen un pes considerable en la política costarriquenya.

L'estagnament militar i polític en què viu Centramèrica es deu principalment a la impossibilitat de trobar una sortida diplomàtica al conflicte d'interessos

plantejat entre els EUA i els règims de la regió que escapen al seu control. En aquest sentit, la crispació provocada per la campanya del President Reagan en favor d'atorgar cent milions de dòlars d'ajut oficial als Contra no fa més que evidenciar el fracàs dels esforços de Contadora.

EL Grup de Contadora format per Colòmbia, Mèxic, Panamà i Veneçuela va néixer per intentar un compromís entre les parts afectades per un conflicte que amenaçava amb estendre's com una taca d'oli pel continent. Des de la seva constitució el treball del Grup de Contadora només ha valgut per sobral·lar la incompatibilitat de les parts en conflicte i per constatar que els països que componen el Grup són massa dèbils per assumir el seu paper de mitjancers.

Han fet falta tres anys perquè el Grup de Contadora acabés la redacció d'un document titulat «Acta de Pau i Cooperació per l'Amèrica Central», més conegut pel nom d'Acta de Contadora. El resultat és un instrument jurídic tan equilibrat —tots els països afectats van poder presentar esmenes al text original—, que deixa de banda la qüestió fonamental: la necessitat de signar una declaració efectiva que prohibeixi la intervenció de qualsevol Estat de l'exterior en els problemes de la regió centramericana.

Des del moment en què els Estats Units van reconèixer que mantindrien el seu suport a la Contra antisandinista —encara que tots els països centramericans afectats pel procés de Contadora: Guatemala, Hondures, El Salvador, Nicaragua i Costa Rica signessin l'Acta— els bons oficis del Grup de Contadora van convertir-se en un exercici sense sentit. Les gestions de Contadora poden perpetuar-se, però difícilment el Grup deixarà de ser allò que és ara: una instància de control amb credibilitat davant la opinió pública, a la qual els països centramericans només recorren en situacions compromeses, encara que no sigui per posar a les seves mans una negociació que afecti la seva pròpia seguretat.

Aquest és el cas de Nicaragua, que en el seu dia va fer saber als països de Contadora que no estava disposada a que la seva supervivència fos negociada per països als quals el problema no els afectava directament, i que ara demana al Grup de Contadora que constitueixi una Comissió de Control per supervisar la seva frontera nord i demostrar que no ha envaït Hondures, tal com afirmen els EUA.

Des del començament hi ha hagut errors en el procés de Contadora, causats per una certa ingenuïtat política i per voler respectar escrupolosament els principis del dret internacional.

D'entrada els països integrants del Grup de Contadora van renunciar voluntàriament a la influència que podien exercir sobre els països de la regió centramericana per poder jugar a fons el seu paper de mitjancers imparcials.

Després, de cara a la signatura d'un tractat que havia de comprometre a tots els Estats directament implicats en el conflicte, el Grup de Contadora va voler respectar el principi d'igualtat formal entre els Estats, com si tots tinguessin la mateixa capacitat negociadora, quan tothom sap que l'autonomia i la llibertat d'acció de cada Estat és en realitat molt diferent. En aquest cas és evident que El Salvador, Hondures i Costa Rica no tenien el mateix marge de maniobra que Nicaragua o Guatemala.

En canvi, la capacitat de maniobra dels EUA és molt més àmplia. Una sola declaració de recolzament als Contres va ésser suficient per boicotejar els anys de treball de Contadora. Ara Reagan —convençut que l'únic que desitgen les guerrilles és sobreviure a la seva presidència, ja que no poden fer-se amb el control de la regió— ha decidit resoldre el problema centramericà a la seva manera.

Gràcies a les intervencions públiques del President, Nicaragua s'ha convertit en el centre de la vida política dels Estats Units. Reagan ha aprofitat que el Congrés dels EUA ha de votar la concessió d'un ajut «humanitari» de cent milions de dòlars als Contra, per fer una virulenta campanya personal contra l'extensió del comunisme.

El tò dramàtic del missatge presidencial pot semblar estrany, però per Reagan ajudar als Contra és només una manera de frenar l'expansió dels soviètics en una regió que considera vital pels interessos dels EUA. Si no pot fer-ho per mitjà d'una «aliats interposats», ho farà intervenint directament. En el fons el President no fa més que defensar les seves conviccions. Quan va ésser elegit el 1981 per ocupar la Casa Blanca tenia quatre objectius: limitar els poders del govern, rebaixar els impostos, desenvolupar i modernitzar la defensa i contenir l'avenç del comunisme.

El seu discurs és també un missatge xifrat per a la URSS. L'Administració Reagan no creu en els progressos que puguin derivar-se del diàleg Est-Oest, si la URSS proporciona l'excusa tornarem a la dialèctica d'enfrontament que ha caracteritzat aquests darrers anys. Malgrat tot, algun dia els Estats Units hauran d'acceptar l'existència de règims polítics que no els plauen al continent americà. Els Governos «revolucionaris» hauran de comprendre que la geopolítica juga el seu paper, i que no es pot fer res a les vores de la Mar del Carib sense plantejar-se la necessitat de coexistir amb els EUA. ■

Alba Basco

Maniobra de Riyad per fer-se amb el control de l'OPEP

ARÀBIA SAUDITA PROVOCA LA BAIXA DELS PREUS DEL CRU

El xeix lamani s'ha tornat a fer amb el control de l'OPEP amb una maniobra que ha girat a la baixa els preus del petroli, inundant amb la seva gran producció els mercats. Amb això, lluiten contra els mercats lliures, els productors del mar del Nord i els que des de dins de l'OPEP han burlat la moderació que els saudites han propugnat fins ara.

Després d'haver intentat posar d'acord els Països de l'OPEP en la necessitat de defensar les quotes de mercat de l'organització amenaçades pels països productors de fora d'aquesta, l'Aràbia Saudita ha girat la seva política amb l'amenaça d'inundar els mercats petrolers de cru barat. Com és sabut, Riyad és un dels principals productors de petroli i l'amenaça plantejada pel xeix lamani pot, efectivament, fer-se realitat.

La decisió saudita s'emmarca en un moment en què els propis països de l'OPEP no respectaven les normes d'aquesta i cada cop més pretenien una reducció de la producció que després, en la pràctica, uns ho feien (entre ells Aràbia Saudita) i d'altres no. El nivell d'importància com a productor del règim saudita no li permetia jugar a reduir producció per més temps a l'espera de temps millors i davant d'això ha decidit liquidar els seus estocs flotants de petroli.

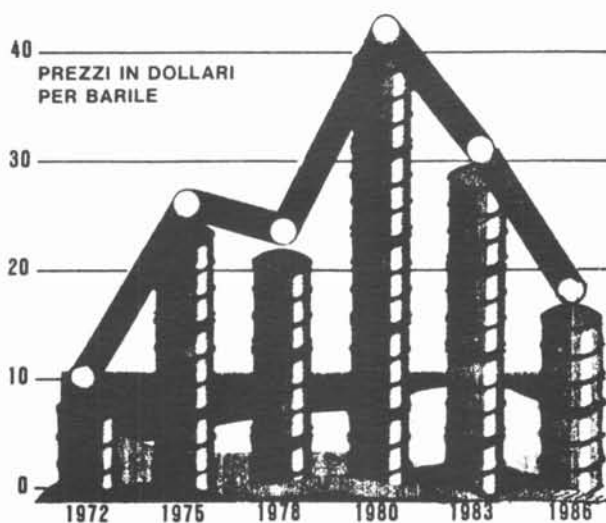
Riyad va posar en el mercat, en poc més de dues setmanes, dos terços de les seves reserves de petroli brut, que es reduïen de 9 a 2.6 milions de tones. Això acompanyat d'una nova política comercial més agressiva que es concreta en allò que es coneix com «Net back» (17-18 dòlars/barril) aquest és el substitut dels altres temps poderosos preus oficials del cartell. Es tracta d'un contracte de compra a preu variable en què el venedor es compromet a introduir les modificacions que calgui per tal d'ajustar-lo al preu vigent en el mercat en el moment de lliurar la mercaderia. Això és especialment vàlid en el negoci petroler on les compres es fan mesos i mesos abans dels lliuraments.

La monarquia del rei Fahd i el seu ministre del petroli, Zaki lamani recuperaven així un paper hegemònic en el món del petroli que semblaven haver perdut, i també esborraven una certa imatge de feblesa política. Amb la maniobra aconseguïen tirar a la baixa els preus en tots els mercats, amb la qual cosa s'afavoreix a qui té més petroli per vendre. També suposa un càstig per als durs de

l'OPEP que havien estat ignorant les propostes de l'Aràbia dins de l'organització. I, finalment, és un atac frontal als mercats «Spot» o lliures de petroli on d'altres productors, principalment els del mar del Nord prenen dia a dia part del mercat històric a l'OPEP a base d'uns preus més competitius. lamani també n'era conscient que amb la revitalització del consum petroler que previsiblement acompanyaria a la baixa de preus aconseguiria el tancament d'exploracions petroleres de països petits

31,2 milions de barrils. Actualment, l'OPEP extreu uns 17,7 milions de barrils diaris, encara que el seu límit de producció és de 16,0 milions de barrils diaris, és a dir, es venen petrolis emmagatzemats. D'aquesta quota de mercat de productes petrolífers Aràbia Saudita ven 4,7 milions de barrils diaris i a molta diferència Irak 1,7 milions de barrils, Nigèria 1,8 milions, Kuwait 1,2 milions...

Algèria-Iran i Líbia tenen previst de proposar en la cimera de l'OPEP que se celebrarà el març una interrupció pro-

productors que no les considerarien rendibles o d'altres produccions energètiques més costoses com el carbó, alhora que es tornarien a posar en marxa les centrals productores d'electricitat a base de petroli. Com diu el president de l'OPEP, el ministre veneçolà, Hernández Grisanti, el petroli tendeix a convertir-se en un mercat cíclic, si ara augmenta el consum, d'ací a uns anys els preus tornaran a l'alça.

Per damunt del sostre productiu

Del total de consum mundial de petroli que estimaven en 45,6 milions de barrils per dia, l'OPEP controlava el 1979,

visional de la producció de petroli dels països de l'OPEP. Aquesta interrupció es faria durant un període de dues setmanes a un mes, per després continuar a ritme de producció d'uns deu milions de barrils diaris.

Pel que fa als productors llatinoamericans, Veneçuela, Mèxic i Equador, per a ells el gran problema és que no poden acceptar la tàctica saudita que requereix temps per a ser efectiva i recuperar l'estabilitat dels preus.

Els productors llatinoamericans precisen amb urgència dels ingressos, de tots els ingressos, que provénen del petroli per fer front a les exigències del deute extern. En el cas de Mèxic, per

LA BAIXA DEL CRU

exemple, el petroli suposa un 70 per cent del total d'ingressos per exportacions.

Els efectes per a Occident

La caiguda dels preus petrolers va ser presa amb entusiasme als països industrialitzats, sobretot a Europa, on només el Regne Unit i Noruega són productors de petroli de certa magnitud. Segons un estudi de l'OCDE per cada deu per cent de baixa del preu dels combustibles, s'afegeix de forma automàtica un quart de punt a les taxes de creixement dels vint-i-quatre membres de l'OCDE.

Per sectors els més beneficiats han estat el de la química de base, la siderúrgia, el paper i el cartró, l'agroalimentació, la metal·lúrgia o la transformació de metalls. En aquest cas, Europa es beneficia en prop d'un 0,8 per cent més al seu creixement previst, més del que la favorable conjuntura pot reportar per al Japó o als Estats Units. D'aquesta forma, si l'OCDE preveia per a Europa un creixement del 2 per cent el 1986, ara amb els preus baixos del cru, aquest creixement se situarà per mitjana en el 3 per cent.

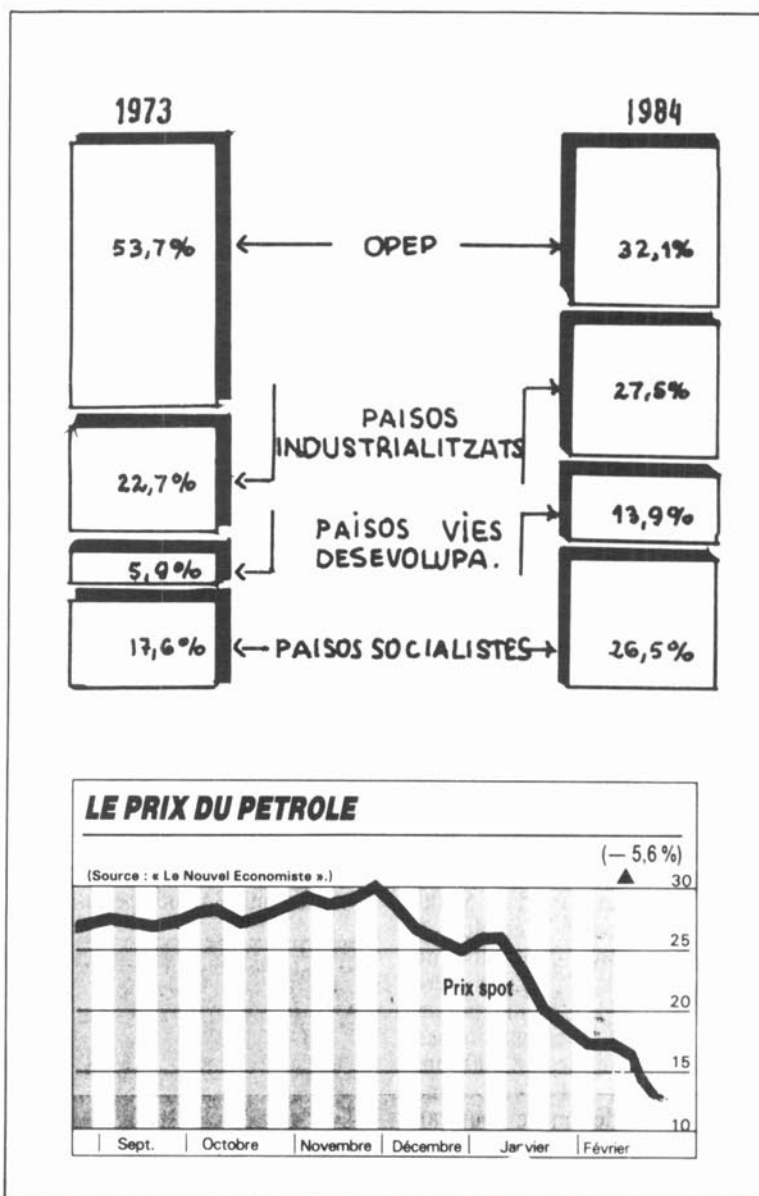
Segons dades de l'oficina d'estadística de la Comunitat (EUROSTAD) el 1984, Europa aporta menys del 5 per cent de la producció mundial de petroli i va consumir un 14,0 per cent. Els Estats Units van consumir prop d'un 25 per cent i van produir més del 17 per cent. Pel que fa a la Unió Soviètica, va produir un 22 per cent del total mundial i només va consumir un 15,7 per cent. El balanç dels països de l'OPEP és un 32 per cent de la producció de petroli contra un 5,2 per cent només de consum.

El canvi en el mercat petrolier és tan gran que afecta, fins i tot, a les estructures soviètiques. El govern Gorvatxev podria autoritzar a les seves indústries que exportin directament el petroli al mercat internacional.

Xavier Horcajo

Membres de l'OPEP

- Aràbia Saudita
- Veneçuela
- Iran
- Iraq
- Kuwait
- Quatar
- Indonèsia
- Líbia
- Abu Dhabi
- Algèria
- Nigèria
- Gabon
- Equador

Repercussions per a Espanya

Espanya és un típic cas de dependència petrolífera. El petroli que s'extreu a l'Estat espanyol només serveix per satisfer les necessitats d'un sis per cent del mercat interior. És per això que els preus dels combustibles a Espanya segueixen històricament les vicissituds del mercat internacional del petroli. Només cal una altra observació de principis, a Espanya la gasolina té un alt component fiscal, és a dir, l'Estat incrementa el seu cost després de refinada amb un percentatge addicional que ingressa el ministeri de Finances.

Obviament, la baixa internacional dels preus del cru, conseqüència de la maniobra d'Aràbia Saudita, havia de tenir conseqüències per a Espanya. Mentre en d'altres països europeus s'anunciava la baixa de derivats petrolífers, i fins i tot, més d'una vegada, el govern espanyol semblava no estar gaire convençut i ajornava la decisió. En el seu

si competien dues alternatives: dedicar els guanys addicionals o traslladar-los als consumidors. Finalment, es van imposar els partidaris de rebaixar els preus i les gasolines van baixar cinc pessetes el darrer dia de febrer.

Joan Majó, ministre d'Indústria i Energia manifestà que Espanya s'estalviaria uns 214.000 milions de pessetes amb la caiguda internacional del preu del cru i justificà la tardana reacció del govern en l'exigència de tenir emmagatzemat el petroli —a Espanya— durant dos o tres mesos, per tant —digué— calia consumir abans l'estoc comprat encara a preus elevats. Majó, un dels grans defensors de la baixa, considerà imprescindible l'ajustament sobretot de combustibles industrials per raons de competitivitat de les indústries espanyoles davant les europees, països en què els governs els hi havien baixat. ■

Inici de la democràcia en una regió geoestratègica vital pels EUA.

FILIPINES, UN PANORAMA DESOLADOR

Les Filipines en els darrers mesos han travessat uns moments molt difícils, les eleccions del proppassat mes de febrer han estat la primera fase d'un procés democràtic. La caiguda de Marcos i el seu clan, la rebelió del ministre de defensa, Juan Ponce Enrile i del cap en funcions de l'exèrcit Fidel Ramos, i el canvi d'actitud dels EUA a darrera hora han permès arribar a la segona fase que és, en definitiva, el repte d'una persona poc experimentada, la figura clau de la situació interna de les Filipines, «Cory» Aquino. Tot i això el panorama econòmic, polític i social és del tot incert.

El cas de les Filipines pot resultar original i diferenciador respecte d'altres països que tinguin una situació interna, econòmica, política i social força inestable. Original perquè és l'únic estat del planeta on un mateix dia, 25 de febrer, dos presidents juren el futur manament com a president de la República sortits d'unes eleccions, legals per a uns, fraudulentos per a d'altres. I són un element diferenciador, perquè les diverses «intrínquils» internes i sobretot exteriors, hagin fet canviar de política o d'estil la Casa Blanca en menys de dos dies.

Les Filipines són un indret geoestratègic molt important per als EUA, la qual cosa fa que per raons òbvies els màxims dirigents d'ambdós països tinguin unes relacions fructuoses. Fins ara era així. Però van sorgir una sèrie de contradiccions a l'interior del país que van dificultar enormement la bona marxa de les relacions bilaterals.

Per una banda, la situació econòmica és a hores d'ara gairebé insostenible. El deute exterior sobrepasa els 25 mil milions de dòlars i a més, amb poques perspectives de canvis favorables. La situació político-social tampoc marxa gens bé a causa, fonamentalment, de la contínua expansió de la guerrilla comunista del grup Nou Exèrcit del Poble (NPA) i del Front d'Alliberament Nacional Moro (MNFL) de tendència maoista el primer i d'inspiració islàmica el segon.

Però hi ha un altre factor primordial que ha configurat paulatinament el canvi de tall democràtic en el si del país. Aquest seria el factor emocional, alimentat bàsicament per aquells seguidors incondicionals de «Ninoy» Aquino, assassinat el 21 d'agost de 1983 i reençarnat per la seva muller «Cory» Aquino. Aquests factors conjuntament amb

la malaltia que s'assegura pateix el dictador Marcos, la qual s'ha arribat a especular que és progressiva i incurable —sovint es fa servir aquesta expressió en les personalitats dels dictadors— han permès que la població del país del Pacífic s'hagi mobilitzat. Aquesta mobilització a partir d'una conscienciació cada dia mes aferrada per part dels ciutadans que reclamaven la llibertat i un estat democràtic han fet canviar les correlacions de forces del país i també l'opinió del Pentàgon.

Fins el dia de les eleccions celebrades el passat 7 de febrer els EUA donaven suport a la postura i a la política de Marcos. Això en definitiva vol dir que donaven suport a una dictadura aberrant i per tant a la família que la portava a terme. Malgrat el que això significa, els interessos a la zona són els que primen i la compassió i els drets humans són oblidats o arraconats.

Quan la situació interna continuament encaçada per la voluntat de la població i de les forces de l'oposició de lluitar per unes eleccions lliures, semblava decantar-se pels seguidors de Cory Aquino com a presidenta democràticament elegida, arribà l'espant a Washington. Aleshores, malgrat que Reagan afirmés que donaria suport al president guanyador, es va poder comprovar que els EUA havien equivocat la política en aquell indret tan valuós per als americans. És a dir, no van ésser a temps de buscar un antídota a Marcos abans que tot pogués acabar com una «crema» amb el possible risc de caure en una guerra civil d'imprevisibles conseqüències.

Emissaris de tota confiança de Reagan han fet un seguit de viatges a Malacanang per tal de trobar una solució. O Marcos suavitzava la duresa del seu

règim o que Cory Aquino i Laurel fossin admesos en el govern. Ni una cosa ni l'altra es portaren a terme per l'enorme contradicció que això hagués comportat.

Ha calgut, però, l'ajut de l'església catòlica, l'exponent màxim de la qual és el cardenal Sin, ha calgut també el suport internacional a l'opció encapçalada per Aquino com a presidenta i Laurel com a vice-president i futur cap de govern perquè els EUA es retractin del seu error i reconeguessin com a futurs dirigents legalment establerts davant el perill de la síndrome «d'iranització» de les Filipines.

UNA PRESIDENTA POC EXPERIMENTADA

La primera fase d'aniquilament d'un règim dictatorial es va concloure no el dia de les eleccions, sinó quan Marcos i la seva família foren obligats a anar-se'n del país. Aquest fet determinat es va produir per tot un seguit d'esdeveniments contraris als dirigents de l'antic règim, el detonant dels quals ha estat l'episodi sorprenent del ministre de defensa Juan Ponce Enrile i el cap en funcions de l'estat major de les forces armades Fidel Ramos. L'oposició de dos membres molt lligats a l'ex-president i al seu propi estil de govern, «l'autoritarisme constitucional», ha estat una operació delicada però sortosament definitiva.

Cert és, doncs, que la segona fase dins un context potser més tranquil i esperançador que la primera conclou amb la fugida de Marcos, és també preocupant. En el marc de les relacions internacionals, sovint ens trobem amb

NOU GOVERN A MANILA

situacions fredes i que les polítiques no són massa coherents amb els sentiments nacionals. Sota aquesta perspectiva i després de fer una anàlisi objectiva podem interpretar que les bones intencions o la bona voluntat pot xocar amb la realitat de l'illa del Pacífic.

«Cory» Aquino és una persona que no disposa d'una experiència en la vida política i administrativa, la qual cosa pot dificultar el bon ritme i coordinació de les noves estratègies que seguirà el govern. Un altre punt que cal clarificar el més aviat possible és la ideologia que donarà forma a la nova democràcia.

Però el fet que l'ex-president no estigui present a Manila no vol dir que els difícils problemes que travessa el país estiguin resolts i tampoc no cal oblidar que vint anys de dictadura són molts anys. L'estructura administrativa i la major part d'alts càrrecs anteriors encara hi són i la purga si més no serà lenta i tensa. Els trets fonamentals amb els quals es pretén avançar són la llibertat, la justícia, l'austeritat, i sobretot diversos plans econòmics per sortir de l'embut involucionista dels darrers anys. Trobar les persones adequades o un equip equilibrat és un repte per a la nova democràcia però també és una responsabilitat gratificant pels polítics i totes aquelles forces socials que hi han aportat un gra de sorra o simplement la seva col·laboració. Mirar enrere a vegades és necessari i més a Filipines quan les pedres i el marbre del palau de Malacanang encara són calentes per la presència de la «camarilla» d'en Marcos.

LES RELACIONS AMB ELS EUA

La situació geoestratègica de l'arxipèlag fa que els EUA vulguin ésser un «amic fidel» de Filipines malgrat el color del govern que ocupi Manila. La funció fonamental de l'illa a partir de les dues bases de Subic Bay i Clark Airfield és la de controlar les rutes marítimes i aèries del Pacífic i de l'Índic. Les dues bases actuen conjuntament amb la VII Flota americana. Una altra funció prou important seria la de donar suport al Japó per fer front a la fastuosa concentració de forces soviètiques al port de Vladivostok. Subic Bay és el complex militar més gran que té els EUA fora del seu Estat, està integrada per prop de 100 vaixells de l'armada i 570 avions. La base de Clark és la seu de la 13a. Força Aèria nord-americana.

Les Filipines i llur situació és important per EUA arran de la desfeta que varen rebre al Vietnam, un indret també molt cobejat.

La relació bilateral d'ambdós països ha estat en la darrera època força fructuosa. En els aspectes econòmics i socials és on destaca més la dita fraternitat —almenys fins ara—. Les Filipines reben dels EUA, per concepte de compensació de les dues bases, 30.000 milions de pessetes anuals. A la vegada hi ha estudis i projectes avançats on l'interès americà és invertir prop de 208.000 milions de pessetes en la millora de Subic Bay i Clark.

La política exterior nord-americana darrerament ha iniciat un nou estil. Reagan no ha volgut que el cas d'Iran amb el Xa i Somoza a Nicaragua es tornés a repetir. Per aquest motiu, tant Marcos a Filipines com Duvalier a Haití, que eren casos similars, que possiblement haurien conclòs, de ben segur, d'una forma negativa per a l'administració de Washington, han estat apartats de la vida política activa. El rebuig d'última hora per part del EUA s'ha portat a terme per tal de no arribar a unes conseqüències pitjors i que difícilment haurien pogut controlar llur situació interna. Quan l'escandalosa postura interna d'Haití i

de les Filipines sortí a les primeres planes de la premsa internacional i per tant s'adquirí una conscienciació arreu del món a causa de la mala imatge dels líders carismàtics d'ambdues ex-dictadures Reagan reaccionà ràpidament abans de caure en un procés irreversible. D'aquesta manera es donava el vist-i-plau als candidats aclamats per la «vox populi» de continuar la bona relació que ha predominat fins ara.

Filipines estrena democràcia sota un panorama econòmic, polític i social força inaccessible i escabros però els esforços dels partits que fins ara estaven a l'oposició poden fer el paper que els pertoca.

No oblidem que el cas de l'Índia quan morí Indira Gandhi, també s'utilitzà el qualificatiu d'inexperiència per definir el seu fill i successor Rajiv. Hores d'ara l'adjectiu ja no es relaciona amb el qui ocupa la tercera generació dels Gandhi, desitgem doncs, que es pugui dir el mateix de «Cory» Aquino transcorregut algun temps. ■

Ramon Roca i Ribó

Història de les relacions entre Espanya i l'Aliança Atlàntica

L'OTAN DURANT EL DECENNI DE DEMOCRÀCIA ESPANYOLA

Des dels primers contactes amb el primer govern de la monarquia passant per la decisió del govern Calvo Sotelo d'integrar-s'hi i finalment l'ambigüitat calculada del PSOE, que ha desembocat en la convocatòria del referèndum promès en la campanya electoral del 28-O per Felipe González.

La història de les relacions entre l'OTAN o l'Aliança Atlàntica —que tant li fa— i Espanya és molt llarga i molt probablement no hi ha cap possibilitat que s'acabi després de la celebració del referèndum sobre la permanència a l'OTAN celebrat el passat dia 12 de març, amb la victòria de l'opció encapçalada pel govern.

La pre-història d'aquestes relacions va començar al 1949 quan el líder socialista (a l'exili) Indalecio Prieto va proposar als aliats que acceptessin la incorporació d'Espanya a l'Aliança com una fórmula més per provocar una certa dissolució de la dictadura del general Franco. La idea no prosperà i durant la dictadura franquista l'OTAN va ser sempre vista amb indiferència, per la qual cosa hom pot considerar que les relacions no varen existir. Dins del país l'OTAN es veia com un símbol d'obertura per a la classe militar espanyola.

Va ser el primer govern de la monarquia constitucional, el 1976, el que tornà a posar sobre la taula les relacions amb l'OTAN. La signatura del primer tractat d'amistat i cooperació amb els Estats Units per part de la jove democràcia espanyola ja va ser prou significatiu: en aquell text es recollia de manera implícita la voluntat del nou règim d'incloure's en l'organització militar occidental. Ara bé, res no es va dir respecte als terminis. Igualment, el tractat també estableix de forma inequívoca la voluntat de la part espanyola de mantenir lliure el territori espanyol d'armaments nuclears.

José María de Areilza, llavors ministre d'Afers Estrangers, va ser el primer polític espanyol que acudí a les seues atlàntiques de Brussel·les. En aquest primer contacte va tenir com a interlocutors per part de l'OTAN el seu secretari general, Joseph Luns, i (malgrat que la visita tenia caire oficiós) també hi era present el llavors comandant en cap de l'OTAN, Alexander Haig, que després seria destinat a tasques molt importants de l'administració Reagan.

Amb les eleccions del 15 de juny, les primeres de la democràcia, els programes electorals d'alguns partits ja recollien desigs expressament atlantistes, entre ells la UCD, el partit del govern. De tota manera, es mantenien certes ambigüitats, perquè mentre que Adolfo Suárez, president del govern, mantenia posicions de política exterior properes al neutralisme i sobretot al moviment dels països no alineats, dins del seu propi partit es feien declaracions obertament atlantistes. Podria parlar-se ací d'un cert divorci entre el que feia la Moncloa i el que es pensava i feia en el partit i en el Ministeri d'Afers Estrangers. Després, amb el temps, vindrien més divorcis per aquest afer.

De tota manera, els fets són els fets, el consell de ministres de l'11 de juny de 1977 va aprovar una declaració programàtica segons la qual el govern obre un debat amb les forces polítiques per tal d'estudiar la incorporació a l'Aliança Atlàntica. Paral·lelament es comencen a succeir les visites de destacades personalitats atlantistes a Espanya.

Com es recordarà, la dimissió d'Adolfo Suárez va provocar el debat d'investidura de Calvo Sotelo com a president del govern que acabà amb l'intent de cop d'estat d'Antonio Tejero (23-2-81). Bé doncs, en el discurs d'investidura, Calvo Sotelo ja incloïa com a objectiu de la seva gestió l'ingrés al bloc militar occidental. A la vegada que el cos electoral païa el trauma del colpisme, el govern Calvo Sotelo negociava a tota velocitat l'entrada a l'OTAN. Els especialistes de la transició no es posen d'acord sobre el motiu d'aquesta pressa, uns diuen que era una prioritat per donar estabilitat a la democràcia i d'altres les pressions davant el venciment del Tractat d'amistat i cooperació amb els Estats Units.

La invitació de Luns

El maig de 1981, els ministres d'Afers Estrangers de l'OTAN inviten formal-

ment Espanya a adherir-s'hi. Continuant amb la carrera de l'OTAN, i durant l'estiu, el consell d'Estat dictamina favorablement la integració que proposava el govern de la UCD. L'oposició amenaça amb endegar campanyes contra l'OTAN en el cas que no sigui convocat un referèndum. El PSOE formalitza un eslògan «OTAN, d'entrada NO». El 29è congrés del PSOE (octubre de 1981) es pronuncia contra l'OTAN per no garantir les necessitats espanyoles de defensa. González, llavors cap de l'oposició explica al Congrés que sap que hi ha hagut dos plans operatius de l'OTAN que han estat aprofitats per fer dos cops d'Estat. Malgrat que no explicités quins, tothom pensava en Grècia i en Turquia.

Malgrat l'oposició del principal partit de l'oposició, Calvo Sotelo sotmet el projecte a l'aprovació de les Corts. El debat dura dos dies i finalitza el 29 d'octubre de 1981 quan el Parlament autoritza el govern a prendre la decisió d'incorporar-se a l'OTAN. A la cambra, 186 diputats (UCD, CD, CiU i PNB) van votar a favor i 146 diputats (PSOE, PCE i PSA) ho van fer en contra. Malgrat l'enfrontament parlamentari entre Calvo Sotelo i Felipe González, que va tenir una profunda repercussió en el país, el cinc de juny de 1982, la bandera espanyola va ser hissada per primer cop a la caserna general de l'OTAN a Bèlgica, i tres dies més tard, Calvo Sotelo pronunciava el discurs d'ingrés.

El darrer govern de la UCD endegà el procés d'assumpció de responsabilitats però de sobte a finals d'agost el president Calvo Sotelo dissolgué les Corts i convocà eleccions. Això aturà la incorporació espanyola a comitès i a òrgans atlàntics.

Les eleccions del 28-O van donar el govern al PSOE de Felipe González, en gran part per la seva actitud envers l'OTAN. Amb l'arribada dels socialistes al poder es paralitza el procés d'ingrés (9-12-82). El ministre d'Afers Estrangers, Fernando Morán, és l'encarregat d'explicar-ho a Brussel·les.

OTAN I TRANSICIÓ ESPANYOLA

Tanmateix, l'administració socialista prossegueix i, fins i tot, incrementa i consolida, amb la incorporació a grups i comitès, els vincles amb l'OTAN (vegeu dossier CIDOB núm. 12). El govern socialista inclou un protocol addicional al Tractat d'amistat hispano-nord-americà que s'aprovà el juliol del 1982. Els socialistes incorporen al text cinc punts, un dels quals qualifica Espanya de país aliat membre de l'Aliança Atlàntica.

Mentre els ciutadans es diverteixen elaborant dues llistes, una de socialistes durs anti-OTAN i l'altre de conversos otanistes, arriba l'estiu de 1983, és quan el divorci adquireix dosis d'autèntica esquizofrènia. Per un costat, el vicepresident Alfonso Guerra anuncia per primer cop que si ho decideix el referèndum, Espanya sortirà de l'OTAN. Per l'altre, el president Felipe González considera positiu a Bonn (RFA) el desplegament dels euromissils nord-americans a territori europeu. Això després serà utilitzat pels pacifistes en contra seva com a prova per desvirtuar les promeses del cap del govern sobre el manteniment del territori desnuclearitzat.

Aquest any 83 passarà a la història com el de «l'ambigüitat calculada». A poc a poc la llista dels partidaris de l'OTAN es va fent més llarga. Segons sembla en aquest transvasament intrapartit del govern va influir-hi molt les decisions de la cimera comunitària d'Stuttgart (juny 1983) que estableix les bases per a l'adhesió d'Espanya a la CEE.

S'obria una etapa de maduració i d'ocupació gairebé exclusiva en la qüestió de les negociacions amb la CEE. Les visites de dirigents estrangers com Ruud Lubbers o Helmut Kohl són mostres de la intervenció decidida en favor de la permanència espanyola en el bloc militar atlàntic. Per aquelles dates els progressos espanyols en les casernes OTAN arriben al punt àlgid, l'almirall Liberal Lucini presideix una reunió del comitè militar de l'Aliança (maig 1984).

El decàleg de González

Sense canvis substancials s'arriba a l'octubre de 1984, el dia 23 el president González presenta al Congrés de Diputats el seu decàleg de pau, seguretat i defensa que formalment suposa continuar dins l'OTAN sense participar en la seva estructura militar, reduir la presència de tropes dels Estats Units en territori espanyol, la no nuclearització i la convocatòria del referèndum.

Tot seguit començà el 30è Congrés del PSOE que donà suport a les tesis del govern, encara que amb importants fuites per l'esquerra, com Izquierda Socialista, la UGT de Nicolás Redondo o les Joventuts Socialistes que no s'ave-

nen a canviar de postura. Reconciliats oficialment els objectius del govern i del partit que li dona suport, i aconseguit l'ingrés a la Comunitat Econòmica Europea, la maquinària de la Moncloa es posa a enllestir la pregunta, l'estratègia, la data oportuna, els mitjans, la publicitat...

Cal ressenyar la visita a Espanya del president nord-americà, Ronald Reagan, i el secretari general de l'OTAN, lord Carrington. Després va esdevenir la remodelació de l'executiu, l'incòmode Fernando Morán, és substituït per Francisco Fernández Ordoñez, fins llavors president del Banc Exterior d'Es-

panya. Un home partidari de l'Aliança que deixarà fer amb major llibertat a l'equip de la Moncloa els darrers moviments d'aquesta partida d'escacs.

Abans, però, a instàncies de Miquel Roca, el PSOE és forçat a deixar constància en els llibres de sessions del Parlament del seu canvi d'actitud, i el 27-12-85 vota favorablement que Espanya romangui a l'Aliança amb un noranta-cinc per cent dels diputats. La crònica s'interromp amb la convocatòria del referèndum vinculant i el xivarra de la campanya electoral.

Xavier Horcajo

INTEGRARSE O NO EN LA OTAN

	Importancia sector (%)	Integración plena	Como ahora	Abandono comp	No sabe	No contesta
TOTAL NACIONAL	100	9	21	41	25	4
SEXO	100					
Hombres	49	11	25	45	16	3
Mujeres	51	8	17	36	34	4
EDAD	100					
18 a 25 años	19	10	24	53	11	2
De 26 a 40	27	9	21	48	19	4
De 41 a 60	33	9	21	37	29	4
Más de 60 años	20	10	18	24	42	6
ESTUDIOS	100					
Menos de primarios	33	5	17	30	42	5
Primarios	34	9	21	41	25	4
Bachillerato	21	12	26	52	9	2
Superiores	10	18	25	49	4	4
CLASE SOCIAL	100					
Clase alta	0	33	17	50	0	0
Clase media alta	2	29	24	39	8	0
Clase media	38	14	24	42	17	4
Clase media baja	10	8	19	47	17	4
Clase trabajadora	45	5	19	39	33	3
ACTIVIDAD LABORAL	100					
Trabaja	38	11	23	47	16	3
Parado	9	4	19	59	14	4
Jubilado	12	11	19	26	39	4
Estudiante	7	19	24	50	5	2
Sus labores	30	6	18	31	39	6
VOTO ELECCIONES 28-O	100					
AP-PDP	11	22	24	23	25	5
UCD	3	18	22	25	33	3
CDS	1	19	26	26	19	10
PSOE	41	5	23	48	22	2
PCE	3	6	14	72	8	0
PNV o CIU	4	12	28	42	16	1
EE, HB o ERC	1	4	9	65	17	4
No recuerda	6	7	13	27	47	5
No votó	15	7	19	42	30	3
No contesta	12	11	17	31	29	12

A França

VICTÒRIA DEL CENTRE-DRETA

La coalició de centre-dreta integrada pel partit del Reagrupament per la República (RPR), de Jacques Chirac, i la Unió Democràtica Francesa (UDF), de Giscard d'Estaing, ha guanyat les eleccions generals del passat setze de març a França. La victòria de la dreta no és absoluta i el Partit Socialista Francès, amb el 31,04% dels vots i 206 escons al Parlament s'ha convertit en el partit més votat de França.

Aparentment cap partit —menys els comunistes francesos que han quedat per sota del 10 % dels vots— ha resultat vençut en aquestes eleccions. Si la coalició de centre-dreta no ha obtingut la majoria absoluta, els catorze diputats independents de dreta l'ajudaran a mantenir-se en el Govern a canvi d'algunes concessions puntuals. L'ultradretà Front Nacional amb 35 diputats —els suficients per posseir un grup parlamentari— és el més entusiasmat per les possibilitats que els ha ofert l'aplicació de la nova llei electoral de representació proporcional que van implantar els socialistes quan eren al govern.

El resultat de les eleccions col·loca el President socialista, François Mitterrand, en una posició d'arbitratge poc còmoda pel que ha estat escollit com a Primer Ministre, el líder del RPR Jacques Chirac. Les especulacions sobre la possible cohabitació entre un President d'esquerra i un Primer Ministre que haurà d'actuar com a portaveu del centre-dreta, han deixat pas al desig comú de facilitar la governabilitat d'un Estat que no es pot permetre cap buit de poder.

Mitterrand va anunciar immediatament la seva decisió de no dimitir del seu càrrec i de nomenar per Primer Ministre un dels homes de la nova majoria, respectant escrupolosament les regles democràtiques. Chirac és el nou Primer Ministre de França, i per demostrar la solidesa de la seva posició pensa demanar un vot de confiança a l'Assemblea de la República.

Van ésser necessàries poc més de dues hores perquè aquests dos homes arribessin a un acord per a repartir-se els poders que atorga la Constitució presidencialista de la Va. República. El pacte de cavallers deixa en mans del President les competències en matèria de defensa i de política exterior. El nou Primer Ministre podrà legislar per mitjà dels decrets d'urgència en totes les altres matèries, però el President— que ha de signar també els decrets— no avalarà els que consideri perjudicials pels treballadors francesos. La convivència no serà fàcil, però és molt possible que duri fins al 1988, la data de les properes eleccions presidencials a França. ■

"POURQUOI ANGOISSÉ ?" ELLE DEMANDE ! 35 DÉPUTÉS DU FRONT NATIONAL À L'ASSEMBLÉE ! QUELLE HORREUR ! QUELLE HONTE ! QUEL SOUCI ! QUELLE INQUIÉTUDE ! QUELLE MENACE POUR NOTRE DÉMOCRATIE ET NOS INSTITUTIONS !

.. N'EST CE PAS À CAUSE DE LA PROPORTIONNELLE, QUE VOUS AVEZ INSTITUÉE RIEN QUE POUR EMBÊTER L'OPPOSITION PARLEMENTAIRE, QUE LE FRONT NATIONAL A CES 35 DÉPUTÉS ?

MAIS, DIEU M'EST TÉMOIN QUE JE N'AVAIS PAS VOULU CELA ! JE LE JURE ! CRACHÉ PAR TERRE ET TOUT ! LA MAIN SUR LA CONSCIENCE QUE J'AI PURE !

ENFIN !.. IL FAUT SE FAIRE UNE RAISON !

RESULTATS DE LES ELECCIONS

Partits	Escons
Coalició RPR-UDF	147
RPR	76
UDF	53
Independents de dreta	14
Front Nacional	35
Socialistes	206
Comunistes	35
Independents d'esquerra	5
Radicals d'esquerra	2
Unió d'esquerra	2

MARIO SOARES A TERRA A BETLEM

Els portuguesos han escollit el primer president civil després de seixanta anys. Mario Soares del partit socialista ha estat el guanyador. El 26 de gener, a més de la força socialista, l'eanesista Francisco Salgado Zenha, el demòcratacristià Diego Freitas do Amaral i la catòlica d'esquerres Lourdes Pintasilgo, es disputaven la màxima figura de la república lusitana. Ningú va obtenir la meitat més u dels sufragis, cosa que provocà una segona volta en què els socialistes i els demòcratacristians es tornaren a enfrontar.

La sorpresa saltà a la vista per dues raons fonamentals. Soares, la primera volta la passà ams els mínims, s'especulà que el candidat conservador podria véncer amb una certa tranquil·litat. L'altre factor fou la caiguda dels socialistes en les passades eleccions parlamentàries i municipals de l'octubre i desembre del 85, respectivament.

Alguns sectors han anunciat que els socialistes no les han guanyades, sinó que els conservadors les han perdudes. Però hi ha un fet molt significatiu, els comunistes han recolzat obertament Soares en la segona volta, per lluitar vers un augment de la dreta, davant el pànic d'una involució i l'increment del feixisme. El nou president s'afanyà a afirmar que «no seria president solament d'aquells que l'han votat sinó de tot el país», la qual cosa ha estat rebuda pels sectors més d'esquerra com un revés important.

Els socialistes mentre eren al govern aconseguiren baixar el deute exterior a partir d'un empobriment del país, aquesta ha estat la causa que en les eleccions legislatives de l'any passat no es fessin amb la presidència del govern.

El president de la República té un poder força esquitit, hi ha però alguns punts a assenyalar, la capacitat de veto i la influència que pot donar. El president pot tornar al parlament una llei que no li agradi, però si el projecte es ratifica per majoria absoluta, la llei és aprovada, l'únic que fa, en definitiva, és ajornar-la. Una altra competència, dels «llogaters» de Betlem, és que «es pot pronunciar sobre totes les emergències greus per a la vida de la República».

Es pot interpretar que els poders del president, segons mana de la Constitució, no es corresponen amb l'eufòria i transcendència que es dóna en aquestes eleccions al poble veí. ■

UN PARTIT SOCIALDEMÒCRATA PER A LA SUÏSSA D'AMÈRICA.

El Partit Socialdemòcrata liderat per Oscar Arias ha obtingut la victòria en una disputada campanya amb el conservador o democristià Rafael Calderón. Dos dies abans del comici, els dos candidats asseguraven el seu triomf a partir, això sí, de les seves pròpies estadístiques.

Totes les oportunitats per tal d'incrementar la participació es posaren a l'abast dels ciutadans, el telèfon fou gratuït, no es tancaren gasolineres perquè ningú al·legués el carburant com a problema, etc. Una jornada de festa fou la nota predominant el dia en què la «suïssa» d'Amèrica escollí el seu president.

Costa Rica és un petit país que disposa de democràcia fa força anys, pe-

rò els periodistes acreditats varen passar les seves per tal d'escriure el que allà succeïa. Les mesures de seguretat foren incrementades considerablement, fins i tot el país fou sotmès a la «ley seca» el dia de les eleccions.

Per altra banda la proximitat de Nicaragua ha fet que al llarg de la campanya electoral sortissin sengles al·lusions al govern sandinista. L'oposició, clarament en contra del sandinisme, afirmà que enviaria la guàrdia a Nicaragua si fes falta per recolzar els contras.

El triomf d'Oscar Arias, professor universitari de 44 anys, s'interpreta com un canvi de generacions noves en el si del partit. ■

L'OPOSICIÓ LIBERAL TRIOMFA OBERTAMENT

El dia 9 de març els colombians varen anar a les urnes per configurar el nou senat i el nou congrés. L'oposició liberal guanyà obertament les eleccions generals —legislatives, departamentals i municipals— sota una àmplia majoria.

El Partit Liberal ha obtingut el 44 per cent mentre que els que eren al govern fins ara, els conservadors, sols han aconseguit un 37 per cent. El Nou Liberalisme, partit ascendent per una tendència més d'esquerra, del liberalisme oficial, ha registrat el 7 per cent i la Unió Patriòtica (comunista) 1.3 per cent.

L'abstenció ha estat al voltant del 50 %, la qual cosa no ha estat preocupant ja que sol ésser el promig d'altres comicis.

La jornada electoral s'ha portat a terme amb una relativa normalitat, encara que al districte de Córdoba, la guerrilla ha assassinat nou guàrdies.

Les eleccions generals d'aquest país

tenen la seva importància, però tots els partits treballen en vistes al dia 25 de maig, eleccions presidencials.

Les passades eleccions signifiquen un guany per a l'oposició i per tant, doncs, una derrota per Belisario Betancur i llur partit conservador. No hi ha gaire punts aprovats en la seva legislatura dels darrers quatre anys, però es pot significar la constant voluntat i treballs per tal d'aconseguir la pau interna i el cessament de la lluita de les forces armades amb la guerrilla, sobretot el M-19, la qual cosa ha aconseguit en bona part. L'episodi amarg del novembre del 85 amb la matança de nombroses persones quan el M-19 intentà assetjar el Palau de Justícia, és un indicatiu de la encara precària estabilitat interna entre l'exèrcit i la guerrilla que compta però, és haver començat, i queda encara molta democràcia per endavant. ■

Dinamarca diu sí a la Reforma de Roma

EL CLUB DELS 12, FINS QUAN?

El Referèndum per tal de decidir el sí o el no a la Reforma del Tractat de Roma ja no afectava solament Dinamarca, un país petit però amb unes característiques pròpies, sinó també tota l'Europa comunitària. Tot just s'inicià amb l'aprovació de l'Acta Única Europea, altres països enteien la Reforma com un canvi insubstancial.

El camí per arribar a la unitat d'Europa és lent, les contradiccions d'alguns països membres són clares i la voluntat d'aconseguir un gran mercat, una mateixa política econòmica exterior, i de defensa és palesa, però fins a quin punt l'afebliment dels Estats, que això representa, es podrà dur a terme?

Dinamarca un dels països més petits de la Comunitat Econòmica Europea va decidir el passat 27 de febrer mitjançant la via popular del Referèndum un fet polític força important per a la bona marxa i avenç del propòsit de potenciar la Comunitat Europea (CE). Es tractava de donar llum verda a l'Acta Única Europea, la qual modifica el Tractat de Roma donant majors poders a les institucions comunitàries.

Diverses forces parlamentàries internes d'aquell país optaven per posicions diferents i contràries, la qual cosa feia pensar en una disputada lluita, el resultat de la qual solament es veuria després que els 3.873.801 electors donessin el seu parer.

El resultat de la votació fou de 56,2 per cent de la població a favor de la reforma i el 43,8 optà per donar el seu vot a l'opció contrària. La participació electoral fou del 74,8 per cent de l'electorat, 15 punts inferior a la de l'any 72 quan Dinamarca votà, també, l'adhesió a la Comunitat.

No s'ha de confondre, però, que l'any 72 el Referèndum era diferent en essència del d'enguany, aleshores la població havia de decidir si volia o no volia formar part d'un projecte bàsicament econòmic on l'aspecte polític gairebé s'oblidava, intencionadament, per afavorir el poder dels diferents membres i així la seva sobirania.

L'actual Referèndum era important per als altres membres de la Comunitat i per a la bona marxa del projecte d'unificació europea ja que quan es votà al Folketing —parlament danès— Dinamarca fou l'únic país que no aprovà la Reforma la qual cosa portà a terme el posterior Referèndum. Aquest fet provocà que Grècia tampoc assumís el nou repte en recolzament de la població danesa. I de la mateixa manera Itàlia tam-

poc firmà l'acta però per motivacions contràries, és a dir, perquè les reformes eren insuficients i poc considerables.

Cal veure, doncs, tot seguit quines eren aquestes causes que feren possible convocar el Referèndum i quins eren els punts fonamentals pels quals els danesos argumentaven el no a la reforma.

El govern de coalició de centre-dreta presidit per Poul Schuter abona per la reforma. El conflicte sorgeix perquè és minoritari al Parlament. Això fa que l'oposició, i per tant llur opció predomini a la Cambra, la qual cosa força la postura del no a la dita Reforma. Per tal de comprovar la relació de forces dins el Parlament amb la voluntat popular sobre aquest tema fa que sigui imprescindible recórrer a la decisió de la població.

El principal partit de l'oposició, el socialdemòcrata, demana que Dinamarca pugui disposar de mesures més fortes i tot un seguit de garanties respecte als altres membres de la comunitat ja que el nivell en quasi tots els aspectes supera en molt el dels altres països.

Cal destacar la gran importància que es dona en aquest país a tota la normativa que afecta el medi ambient i sobre tot a la dinàmica de la seguretat i higiene que representa a les condicions de treball.

No s'està d'acord amb la interpretació que es vol donar al Parlament europeu donat que va en detriment de la sobirania del parlament nacional d'aquell país. Aquest fet preocupa a gran part de la població. Tampoc s'està d'acord amb mantenir una política exterior comuna amb els altres països membres. Aquest punt el consideren difícil de complir ja que tot el procés per posar-se d'acord els propis estats que integren el Mercat Comú ja resultaria complex per si sol. Però sobretot pensen que podria anar en contra seva perquè els qui tallarem

el bacallà serien els grans de la Comunitat. I això xoca amb la filosofia d'una país petit que té unes característiques d'identitat força remarcables.

DINAMARCA; EL MEMBRE ATÍPIC DE LA CEE

Dinamarca fins ara ha portat una política força ambigua en el si de la comunitat. De ben segur que l'ambigüitat l'ha portada per raons d'estratègia, és a dir, perquè li interessava fer-ho així. Per una banda Dinamarca ha fet, d'ençà que entrà al club, de país pont entre l'Europa nòrdica —Suècia, Noruega, Finlàndia i Islàndia— i l'Europa dels dotze.

Per aquest motiu no s'ha volgut millorar en alguns temes decisius com per exemple la firma de l'Acta Única Europea i, allò que seria més important, construir en un futur un projecte d'Europa unida on les grans decisions fossin preses per consens de tots els països membres sense recórrer al dret de veto, i l'únic que aconsegueix d'aquesta manera és endarrerir o no definir-se en postures concretes per facilitar interessos determinats a membres concrets.

Les característiques de comportament i d'estil de vida d'aquest país són certament un exponent diferenciador d'altres estats de la comunitat, el caràcter dels pobles del Mediterrani, en són un exemple —altres els anomenen l'Europa del sud—. La relació amb la RFA, a causa d'alguns episodis de la història tampoc ha estat massa fructuosa.

Un altre cas aparent seria la campanya recent pel referèndum, que s'ha caracteritzat pels «pocs cartells, contats mitings, cap pintada i nul·la passió», això ens dona una petita mostra per observar que la població d'aquest petit país té altres motivacions personals a

REFERÈNDUM DANÈS

què dedicar llurs energies i sentiments. Aquest seria un estudi apassionant per tal d'analitzar perquè en altres països davant d'unes eleccions o Referèndum —cas de l'Estat Espanyol amb el de l'OTAN—, hi hagi tanta mobilització general per tal d'encarrilar un vot cap a una opció o una altra.

El Moviment Popular Danès contra la Comunitat Europea i el seu líder Else Hammerich, que pertany al grup «Arc-en-ciel» (Arc de Sant Martí) del Parlament europeu és un altre fet que cal tenir en compte a l'hora de parlar del 44 per cent de la població danesa que s'ha decantat pel no. És un grup radical d'esquerra que s'oposa a la permanència al si de les comunitats per diverses raons. Potser no gosin dir d'una forma clara que, en definitiva, sigui a causa de la sobirania nacional i de l'afebliment, en certa manera, de les seves fronteres envers els altres socis del club. El que sí es pot afirmar categòricament és que defensen amb unghes i dents tot allò que té relació amb el medi ambient, la natura, l'ecologia, les mesures de seguretat en els aspectes laborals i en general són en gran part pacifistes.

Aquest grup ha minvat una tercera part de l'electorat del partit socialdemocrata. Això ha permès de clarificar en-

cara més la postura del no per tal de contrarestar la fugida de seguidors.

UN CAMÍ PLE D'OBSTACLES

Un dels objectius fonamentals de l'Acta Única Europea és aconseguir un mercat unitari europeu en un termini de set anys, per aquest fet és imprescindible adoptar la regla de majoria en el Consell de Ministres de la Comunitat en front del dret de veto.

Però no es pot oblidar que, encara que Dinamarca hagi guanyat el Referèndum i per tant el sí a la reforma, el camí encara no està fet. Ara que ja han signat l'Acta els dotze, cal que es ratifiqui a tots els Parlaments dels països membres. El procés durarà un any com a mínim. I després?

La postura d'Itàlia és que la normativa o el marc jurídic de l'Acta no és suficient, doncs, de ben segur que es farà el possible per tal d'avançar per arribar a una Europa unida econòmicament i també política.

Quina serà doncs la postura de Dinamarca i altres països membres davant una possible reforma que encara doni més poder a les institucions de la comunitat? I si més no, en parlar d'unió europea també s'ha de pensar en una peça

més que és la defensa i la seguretat. No es vol dir amb això que s'hagi de fer un bloc militar (perquè no és això) però sí tenir-ho en compte com si fos una política més —com és el cas de la política econòmica, la política social, etc.—

Hi ha una sèrie de contradiccions prou consistents com per divisar un futur incert en la unió europea, el cas de no posar-se d'acord en una política exterior comuna ja és una primera contradicció.

Mentre els mecanismes i processos de reforma de la comunitat van caminant lentament —reformes minimalistes— la integració espanyola i portuguesa ha convertit aquest macro-mercado comú en el mercat més gran d'importacions i d'exportacions arreu del món, la qual cosa permet, això sí, que les possibilitats dels nous integrants puguin reactivar i modernitzar les capacitats econòmiques d'ambdós països. Evidentment és un repte i un risc pels evolucionats competidors exteriors però també és una manera d'obrir nous mercats i de conèixer la cultura i els altres pobles d'una mateixa Europa o de l'Europa dels pobles. ■

Ramon Roca i Ribó

Butlleta de subscripció

Nom i cognoms .....

Adreça .....

Població ..... D.P. .... Telèfon .....

Data de naixement ..... D.N.I. n° .....

Professió .....

Demana més informació

Subscriu els serveis de CIDOB

Quota 3.000 ptes. any

Quota 5.000 ptes. any (col·laborador)

Quota ..... ptes. any (protector)

Sistema de pagament

Domiciliació de rebut anual a entitat bancària o de crèdit.

Ompliu, si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB.

Data

Signatura

Banc o Caixa .....

Adreça .....

Població ..... D.P. ....

Nom del(s) titular(s) .....

Senyor Director:

Li prego que prengui nota de carregar al meu compte / a la meua llibreta, obert/a en aquesta entitat, els rebuts que els presentarà CIDOB.

Atentament

(signatura)

Signat per .....

Adreça del titular .....

N° compte/llibreta .....

París atura el desafiament de Líbia

MITERRAND «VA, VEU i VENÇ» AL TXAD

El dia deu de febrer passat es produïa al Txad una incursió armada de les forces rebels dins la zona situada al sud del paral·lel 16, en territori del Txad considerat oficial, i protegit per França. La incursió armada provenia de la zona nord del Txad, administrada per GUNUKI UEDEI, líder del GUNT (el Govern Transitori d'Unitat Nacional) i protegit per Líbia.

Pocs dies després, concretament el dia 16, l'aviació francesa responia, a petició del govern de N'Djamena, la capital oficial del Txad, desfermant l'operació «esparver». El primer objectiu d'aquesta operació va ser la destrucció de la base aèria d'UADI DUM, al nord del paral·lel 16, en territori rebel. Amb aquesta acció de represàlia, França utilitzava l'enclau estratègic de suport aeri libi als rebels del GUNT i els deixava sense capacitat operativa.

França guanyava així aquest pols a Líbia el mateix dia de posar en marxa l'operació «esparver» i es demostrava que París, contràriament al que va fer l'any 1983 amb l'operació MANTA, estava disposat a intervenir militarment per frenar l'ofensiva cap al Sud de les forces rebels amb el suport libi.

La reacció de força francesa va ser justificada tot seguit per París insistint que es tractava d'una operació de dissuasió.

Ho era en realitat? Potser ho no era però interessava disfressar-la de dissuasòria per amagar la seva aparença electoralista? O potser encara, convenia titllar-la així per por d'una reacció de descontentament de l'opinió pública francesa per l'ús de la força del seu exèrcit, sense motiu aparent?

Plantejats tots aquests interrogants miravem ara de contestar-los analitzant els caràcter dissuasori que s'ha volgut donar des de París a l'operació «esparver» per saber si s'ajusta o no a la realitat dels fets.

Ho farem recordant que la política francesa, sobretot des del 1984, ha assumit una partició del TXAD, sense donar-li caràcter oficial. Això és, deixant el Nord en mans dels aliats de Líbia i garantint un govern oficial al Sud encapçalat per Hissène Habré amb seu a N'Djamena, la capital oficial del TXAD, i al qual es dóna una protecció més o menys elàstica.

Aquesta solució es va intentar consolidar el mes de novembre del 1984, en l'entrevista que el president francès, François Mitterrand i el líder libi MOAMAR AL GADDAFI van mantenir a l'illa mediterrània de Creta amb la mediació del primer ministre grec ANDREAS PA-

PANDREU. Des de llavors el govern francès havia donat un vot de confiança a GADDAFI i n'esperava el compliment de la seva paraula. Però París es va a donar del seu error fa uns quants mesos. Ho va fer tan aviat com va veure que el govern libi de Trípoli encara va un propòsit a partir d'una doble estratègia. El propòsit de GADDAFI era de nou treure profit dels afers nord-africans en perjudici de la política exterior francesa. L'evidència d'aquest propòsit estava en la necessitat de Trípoli de forçar una vàlvula de sortida cap al Sud després d'una temporada massa llarga d'obstrucció nord-americana al seu litoral mediterrani. També la proximitat de la campanya electoral francesa feia sospitar a París les intencions de Líbia perquè en ocasions semblants anteriors, Trípoli havia jugat per l'estil. Pel que fa a la doble estratègia posada a punt per GADDAFI amb aquesta finalitat, era la següent.

DOBLE ESTRATÈGIA

D'una banda Líbia va engegar la reconstrucció del GUNT, el mes de setembre de l'any passat a corre cuita, garantint-se la seva submissió sense fisures. GUKUNI UEDEI s'hi va avenir a canvi de ser-li reconegut el seu lideratge. L'altre cop de força en l'estratègia libi va ser la reestructuració del dispositiu militar rebel i més concretament la posada a punt de la pista d'aterratge d'UADI DUM, bombardejada pels ja-guards francesos l'esmentat dia 16 de febrer. La construcció d'aquest aeròdrom pot permetre l'aprovisionament immediat del dispositiu militar rebel al sud de la ciutat de FAYA-LARGEAU i

augmentar així el radi d'acció dels caces libis, va ser considerat per París com un autèntic «casus belli».

Però el motiu del conflicte no va arribar fins més tard, el mes de febrer passat, i Mitterrand hi va respondre amb fermesa atesa la clara complicitat libi en les incursions rebels. El cap de l'Eli-si francès, veient que l'objectiu de l'ofensiva del GUNT era, més que qual-sevol altre, d'amenaçar la seva posició presidencial, va reaccionar amb l'ús de la força per impedir-ho. Amb aquesta reacció (de defensa pròpia encara que tenyida si es vol d'un cert electoralisme que al capdavant sembla justificat) Mitterrand va capgirar els propòsits de GADDAFI, de fer-lo trontollar en plena campanya electoral i va saber-ne sortir reforçat, en un moment especialment delicat de pre-campanya electoral, tant des del punt de vista presidencial com partidista.

És segur també que el president francès tenia ganes de respondre amb l'ús de la força a GADDAFI per poder-se treure l'espina de l'entrevista amb ell a Creta i netejar així la seva agenda diplomàtica desacreditada per aquest episodi.

Amb tot plegat MITERRAND demostrava que vol mantenir a tort-i-a-dret «l'statu quo» al TXAD, establert l'any 1984 i que per fer-ho ha decidit que no hi estalviarà mitjans dissuasoris encara que després li calgui passar comptes, sobretot electorals, amb els desconfiats i els descontents: tots aquells que han vist en l'operació «esparver» una maniobra o bé electoralista o bé desproporcionada.

Jordi Duch

GUERRA DEL TXAD

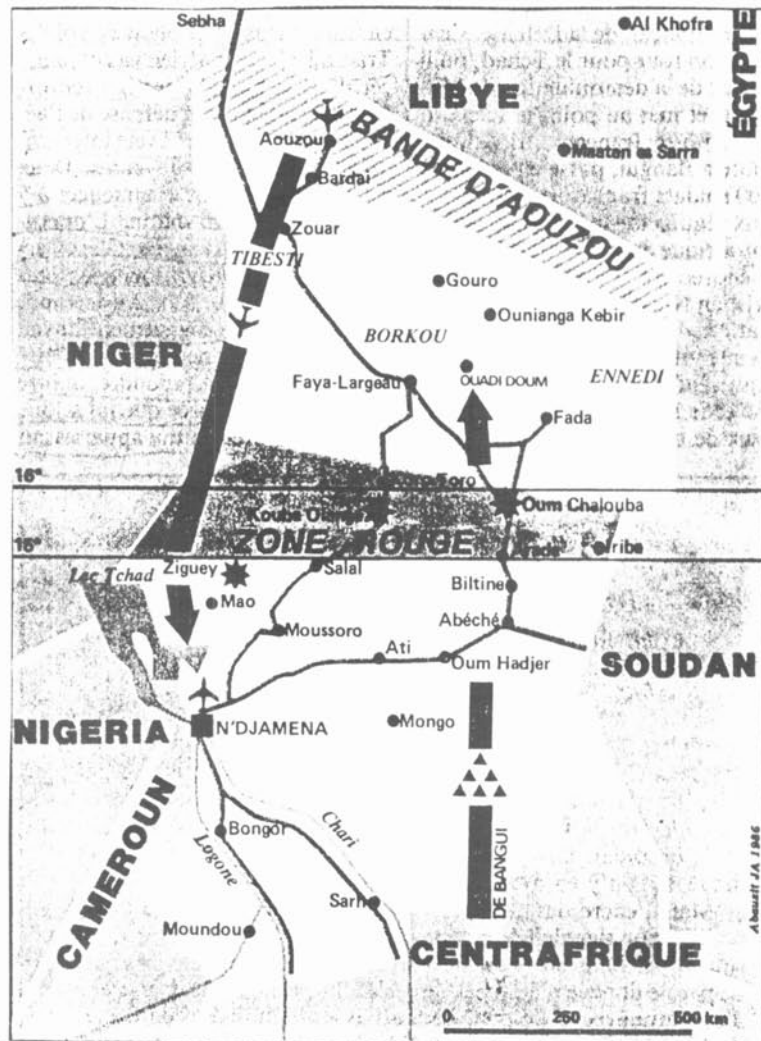
VINT ANYS DE GUERRA CIVIL AL TXAD

Amb aquest problema de fons el TXAD va accedir a la seva independència colonial l'any 1960 i va entrar a formar part de la Unió de Repúbliques de l'Àfrica Central. L'ajut francès va permetre de bon començament, l'hegemonia de l'èlite afro-cristiana i l'anorreament de l'oposició musulmana i d'esquerra. El líder d'aquesta èlite afro-cristiana, François TOMBALBAYE, va ser elegit president del TXAD a partir del mateix moment de la independència. TOMBALBAYE va establir un règim de dictadura i de partit únic que va rebre el suport dels caps locals i de França. Uns incidents al nord del país el 1965 van desfermar una forta repressió i la població musulmana, dirigida pel FROLINAT (el Front d'Alliberament Nacional del Txad) es va revoltar amb l'ajut del Sudan i de Líbia. A partir de llavors noves revoltes a l'est i al centre del país van fer evident la fragilitat del règim i van provocar la intervenció militar francesa l'any 1968. A partir de llavors el president txadià TOMBALBAYE va estrènyer encara més la seva dependència de França fins que l'any 1975 va ser enderrocat i assassinat per un cop d'estat encapçalat pel general FELIX MALLOUM. MALLOUM va tornar a combatre els musulmans amb el suport econòmic i militar de París que estava cada cop més interessat pels recursos petrolers i de mineral d'urani del sòl txadià.

El nou home fort del TXAD, FELIX MALLOUM aviat es va veure obligat a negociar amb els rebels del FROLINAT que, finalment, l'any 1978, dirigits per GUKUNI UEDEI, van començar una ofensiva amb el suport de Líbia contra el règim de MALLOUM.

Amb el suport d'altres grups de l'oposició, com ara les Forces Armades del Nord, de HISSENE HABRÉ, el FROLINAT va enderrocar MALLOUM i va prendre finalment el poder l'any 1979. Les diferències entre UEDEI, que encapçalava el govern, i HABRÉ, que hi col·laborava, van relançar un altre cop la crisi txadiana, als pocs mesos del triomf rebel. Tant és així que el 1980 el FROLINAT de GUKUNI UEDEI, amb el suport libi es va imposar a l'exèrcit del Nord d'HABRÉ, ajudat moderadament per Egipte i el Sudan. Pel gener del 1981 UEDEI va anunciar un projecte de fusió amb Líbia però va impedir l'establiment de les forces libies al país. Sense el suport d'aquestes forces UEDEI va ser enderrocat per HABRÉ l'any 1982 i des de llavors aquest encapçala el govern oficial de N'Djamena.

Des de llavors s'han intentat nombrosos esforços de reconciliació però els successius fracassos de tots ells han portat el país cap a un carreró sense

sortida aparent. El resultat de tot plegat ha estat la progressiva depauperació del TXAD, que amb gairebé cinc milions d'habitants és un dels més pobres de tot el món. Els seus pobladors sobreviuen «gràcies» al suport econòmic de França i, en menys escala, dels Estats Units. L'un i l'altre cobreixen la despesa militar avaluada en uns quaranta mil milions de francs. És clar que el TXAD sense aquest ajut no es podria mantenir però encara és més cert que el preu que el TXAD n'ha de pagar és massa per complaure's amb aquesta situació de joguina en mans de les potències exteriors.

De cara al futur s'imposa per tant la necessitat d'explorar noves vies de solució política al Txad que permetin disminuir l'elevat cost social d'aquest conflicte.

Una de les solucions possibles passa per la creació d'un corrent política a mig camí dels grups enfrontats. Aquesta alternativa a l'actual rivalitat entre els dos líders GUKUNI UEDEI i HISSENE HABRÉ, va ser explorada per primer cop el mes de novembre de 1984. Els interessats a consolidar una posició intermitja: la Unió Democràtica per la Pau —la UDP—, l'Acció Txadiana per la Uni-

tat i el Socialisme —l'ACTUS—, el Grup de Demòcrates i Patriotes —el GDP—, no van arribar a cap resultat en el primer encontre. En successives i posteriors ocasions, els partidaris d'un «corrent intermig de poder» van aconseguir la creació, el mes de març de l'any passat, del Front Democràtic Txadià. Van fixar el seu quarter general a Brazzaville, la capital de la República Popular del Congo, i van col·locar al seu capdavant el general Ddojo. A poc a poc es va anar perfilant a partir d'aquí, una estructura política que es proposava vertebrar les forces que rebutgen l'actual i inútil alternança de cabdills, ara-oficials-ara-rebels, i intenta engranar un procés de pacificació i democratització del Txad.

Tal i com estan les coses, aquesta unió de les forces sorgides dels corrents intermitjos semblen oferir una alternativa coherent que ha de permetre superar l'actual situació congelada. Si això s'arriba a demostrar tindrà el doble mèrit de permetre, d'una banda satisfer les ànsies de pau d'un poble esmicolat per vint anys de guerra civil i d'una altra, establir un consens nacional que deslliuri el país dels servilismes estrangers que l'han anorreat. ■

J.D.

Konakry i Libèria moldejen una nova realitat a l'Àfrica occidental.

GUINEA KONAKRY RETORNA A L'ÒRBITA FRANCESA DEL FRANC

Guinea Konakry que, tot oblidant-se de les doctrines de Sekou Turé, pretén reactivar la seva economia i retornar a l'òrbita francesa dels països del franc, i Libèria que ha transitat cap a un govern civil en mig del caos econòmic, desvetllaven una nova realitat gairebé desesperada a l'Àfrica occidental.

L'any 1.986 ha suposat, de moment, un gran canvi per a l'Àfrica occidental que es concreta en dos països principalment. Guinea Konakry i Libèria. Guinea Konakry retorna després de molts anys d'absència a l'òrbita del franc africà i per tant a la influència francesa. Libèria es veu immersa en un procés caòtic tan des del punt de vista polític com de l'econòmic.

Guinea Konakry s'havia arribat a constituir en un símbol d'independentisme africà en altres èpoques sota el govern de l'ex-sindicalista Sekou Turé. Aquest sempre havia rebutjat fortament el projecte de societat que l'antiga potència colonial —França— pretenia per a Guinea Konakry. D'aquesta forma els guineans van decidir el 1958 donar el no a la Constitució que per referèndum volia imposar el general De Gaulle i optar per una fórmula d'independència lluny del control de París. Turé prengué part molt activa en la construcció de l'organització d'Estats Africans (OUA).

El règim de Turé arribà a trencar relacions amb França des de 1965 fins a 1975, en què començà una nova etapa de re-obertura exterior, en mig de la qual els reis d'Espanya van visitar el país (maig 1979). Sekou Turé llavors ja havia desistit d'acostar-se cap a les influències soviètiques que, en anys anteriors, van ser un dels elements clau de la seva política. El règim evoluciona en vint-i-sis anys des de l'independentisme, exemple per a tot Àfrica, fins a una autocràcia anti-popular i sovint repressiva.

Quan Turé morí en un hospital dels Estats Units, (26-3-84) dos coronels Lansana Conté i Diara Traoré van crear un comitè nacional de recuperació que pretenia com a objectiu bàsic re-adreçar l'economia guineana. Val a dir que malgrat les excel·lents condicions de la terra i la climatologia Guinea no produeix prou aliments per als seus 5.3 milions d'habitants, gairebé tots musulmans, que tenen rendes molt baixes tenint en compte la riquesa de recursos del seu país, que és el segon productor mundial de bauxita.

Els nous dirigents han obert molt més les relacions amb els països africans

pro-occidentals i els seus viatges a París han estat freqüents consolidant un nou marc de relacions amb l'antiga metròpoli. Guinea Konakry sembla haver optat per una economia liberal pròxima a l'òrbita francesa del franc. Així després que Turé abandonés l'àrea africana del franc el 1972, ara Guinea Konakry hi torna. El govern del general Lansana Conté va prendre al gener passat les mesures adients per fer-ho possible.

LA REORGANITZACIÓ

En primer lloc, es va devaluar la moneda creada per Turé el «syli» en aproximadament quinze vegades el seu valor i després s'acordà la substitució de la moneda que va ser símbol de la independència econòmica pel franc guineà. Paral·lelament, també s'ordenà la desaparició de la banca estatal i de bona part del sector públic del govern de Konakry. El motiu és que aquestes entitats havien malversat els fons públics dels clients i estaven en pràctica fallida. De forma automàtica tres entitats franceses ben conegudes a occident de ser les que s'encarreguen de tot el fluxe comercial del comerç francès amb Àfrica com són la Banque Nationale de Paris (BNP), la Banque Internationale pour l'Afrique de l'Ouest i la Société Generale de Banque s'han fet càrrec de les necessitats de Guinea Konakry des del punt de vista financer.

La reorganització econòmica ha comportat també una forta puja de preus alguns d'ells bàsics i el tancament de totes les fronteres a excepció dels ports de Konakry i Kamsar que està dedicat al comerç de minerals. Aquesta decisió té molt a veure amb exercir un control rigorós de les exportacions de minerals.

La incorporació de Guinea Konakry a l'àrea africana del franc, es produeix després de la de la Guinea Equatorial que abandonà els lligams amb Espanya, la seva potència colonial per incorporar-se a l'àrea d'influència francesa. Cal deixar constància de la baixa de Burkma Fasso (es Alt Volta) d'aquesta àrea d'influència de París.

La història d'aquest país és llarga i

per tal d'entendre la darrera època caldria recordar algunes dades significatives. El 1864 forma part del protectorat de França, vint-i-nou anys després és reconeguda colònia francesa juntament amb el Senegal. A partir del 1904 és incorporada a l'Àfrica Occidental francesa. Però és abans d'adquirir llur independència quan ja posseeix una certa autonomia, això fou entre els anys 1946 i 1958. Des de l'any que França la reconeix formalment llur independència, el 1959 forma part de l'ONU i de quasi tots els seus òrgans especialitzats —cal exceptuar el GATT—. L'any 1971 signà un acord de defensa amb Sierra Leona per fer front a les contínues provocacions frontereres amb forces colonials portugueses a Guinea-Bissau.

Així mateix cal mencionar tot un seguit de litigis i de tensions duts a terme amb el país veí de Costa de Marfil i el Senegal cap el 1973. Aquestes reflexions foren analitzades en el si de l'OUA.

En l'actualitat té relacions diplomàtiques amb més de 70 països del planeta. Cal enomenar EUA, URSS, R.U, Xina Popular, Espanya, etc.

EL CAS DE LIBÈRIA

Aquest petit país de poc més de dos milions d'habitants (independent des de 1847) ha fet el trànsit de la dictadura cap a la democràcia controlada. Tot envoltat d'uns greus problemes d'endeutament i de caos econòmic. A l'abril de 1980 el govern civil del president William Tolbert va ser enderrocat pel sargent major Samuel K. Doe, que immediatament es va autoproclamar general i organitzà un règim militar. Cinc anys després van arribar les eleccions i ara Doe és el nou president de Libèria per un mandat de sis anys.

Durant aquests anys s'han produït set intents de cop d'estat contra Doe així com un intent d'assessinar-lo, la qual cosa ha afegit als problemes endèmics de Libèria la inestabilitat que pesa com una llosa als que hi podrien invertir capitals. Cal recordar també que al 1984 la companyia siderúrgica nord-americana Bethlehem Steel que contro- >>>

EL NOU COMERÇ COMUNITARI

Política comercial comunitària

La política aranzelària de la CEE prové del 1968 quan es va crear la tarifa exterior comuna i es van eliminar els pagaments de drets dins la CEE. El règim comercial comunitari s'estableix a l'entorn d'un principi general bàsic que és el de la lliure pràctica. Cal afegir que la CEE també estableix que un producte que prové de l'exterior quan paga els drets comunitaris en un dels estats membres, ja adquireix la condició de producte comunitari i pot transitar pel territori de la CEE, d'un país a un altre, sense necessitat de pagar drets de nou. Aquest és un dels motius pel quals moltes empreses japoneses van decidir d'instal·lar-se a Espanya en els últims trams de la negociació amb la Comunitat, perquè els servia com a plataforma d'introducció —des de dins— dels seus productes en el mercat europeu.

L'adaptació a aquesta política —ningú no ho pot amagar— implica un perill seriós pels productes espanyols perquè poden veure envair el mercat intern de productes de la CEE i ser col·locats en una greu precarietat. És per això que les autoritats, sobretot industrials, hauran de presentar en el futur multitud de recursos contra invasions de productes, per exemple de Taiwan que entren a la CEE via Londres.

En el terreny de les exportacions, la CEE té establert el principi de la llibertat d'exportacions amb l'única excepció dels productes estratègics i petrolífers que tenen certes restriccions. Malgrat això, el control de les exportacions estratègiques és gairebé exercit en exclusiva pel COCOM (Coordinatig Committee for Multilateral Export Control) que depèn dels Estats Units, tot i tenir la seu a París.

Capitol apart tenen els països de l'Est

que són objectes d'una sèrie de restriccions pel que fa a les exportacions comunitàries. Curiosament, Cuba roman fora de la llista de països perillosos en allò que es podria considerar com a un mirament «d'ambigüitat controlada».

Clàusules de salvaguarda

L'organització de la defensa comercial comunitària, s'organitza entorn una sèrie d'instruments, com les «clàusules de salvaguarda», el control anti-dumping i el control anti-subsidi. La CEE utilitza el procediment de clàusula de salvaguarda quan creu que el producte del qual cal defensar-se pertorba seriosament tota l'estructura comunitària. Els mecanismes anti-subsidi funcionen fent una simple comparació entre el preu exportat i el que manté en el seu mercat d'origen. Pel que fa a l'anti-dumping el procediment és més complexe i porta com a conseqüència l'obertura d'un expedient per tal d'investigar cadascun dels possibles afers. Durant l'any 85 la CEE endegà uns 70 expedients per presumptes problemes de dumping.

Les repercussions per a la política comercial espanyola impliquen, d'entrada, un canvi substancial de filosofia. La política protectora a base de contingents ja no serveix en la nova realitat que és l'obert mercat comunitari. Per això cal un doble moviment durant el període transitori, en primer lloc el desarmament aranzelari que estableix el tractat d'adhesió amb diferents escalats, un industrial i un agrícola. I en segon lloc, l'aproximació a la tarifa exterior comunitària des dels aranzels. Es va establir com a punt de partida els aranzels que estaven vigents el primer de gener del 85 i s'acordà que el primer de març d'enguany començaria el desarmament es-

glaonat, gairebé linial.

El procés d'eliminació de l'aranzel espanyol, previst per set anys pot ser continuat en algunes matèries com productes siderúrgics, químics o paper premsa, ja que eren vigents en data 1-1-86. Les restriccions quantitatives per a productes comunitaris desapareixeran en un període d'uns tres anys o quatre. El règim també es liberalitzarà molt de cara els productes de països tercers i només uns 70 productes tenen accés restringit durant sis anys.

Darrerament l'administració espanyola està treballant en una nova normativa per a les importacions i exportacions que està destinada a agilitzar el comerç exterior espanyol. Aquesta nova legislació elimina tràmits, impresos i normatives per a molts productes que només hauran de tenir del despatx de duanes.

Finalment, recordar que el sector siderúrgic i el tèxtil tenen polítiques específiques dintre de la CEE, perquè, en general, són dos sectors sotmesos a reconversió i tenen limitades les importacions extra-comunitàries. El cas concret del tèxtil es defineix per l'acord «multifibres» que, fonamentalment, és un front comú de defensa davant tercers països fabricants de productes tèxtils.

Pel que fa al desarmament aranzelari aquest es durà a terme en un període de set anys per a productes industrials i de deu per a productes agrícoles. Els terminis per a la desaparició d'aranzels industrials ha començat aquest primer de març, amb un 10 per cent. El pròxim termini és d'un 12,5 per cent i està previst pel proper primer de gener, el que vol dir que en deu mesos després de l'adhesió s'haurà avançat un 22,5 per cent en la desaparició d'aranzels. ■

Xavier Horcajo

EL DEUTE, UNA TENALLA CONTRA EL TERCER MON

País	Deuda exterior en milers de miliones de dòlars	Interessos 1985 en milers de miliones de dòlars	En % del PNB
Brasil	103,5	11,8	5,8
Méjico	97,7	10,0	6,3
Argentina	50,8	5,1	7,9
Venezuela	32,6	4,1	8,1
Filipinas	27,4	2,1	6,2
Chile	21,9	2,1	12,9
Yugoslavia	20,0	1,7	3,6
Nigeria	18,0	1,8	1,9
Marruecos	14,4	1,0	8,2
Perú	13,9	1,3	10,8
Colòmbia	13,9	1,3	3,3
Ecuador	7,9	0,7	6,0
Costa del Marfil	6,3	0,6	8,7
Uruguay	4,9	0,5	9,8
Bolivia	4,2	0,4	10,0
Total	437,4	44,5	7,3

EL NOU COMERÇ COMUNITARI

Política comercial comunitària

La política aranzelària de la CEE prové del 1968 quan es va crear la tarifa exterior comuna i es van eliminar els pagaments de drets dins la CEE. El règim comercial comunitari s'estableix a l'entorn d'un principi general bàsic que és el de la lliure pràctica. Cal afegir que la CEE també estableix que un producte que prové de l'exterior quan paga els drets comunitaris en un dels estats membres, ja adquireix la condició de producte comunitari i pot transitar pel territori de la CEE, d'un país a un altre, sense necessitat de pagar drets de nou. Aquest és un dels motius pel quals moltes empreses japoneses van decidir d'instal·lar-se a Espanya en els últims trams de la negociació amb la Comunitat, perquè els servia com a plataforma d'introducció —des de dins— dels seus productes en el mercat europeu.

L'adaptació a aquesta política —ningú no ho pot amagar— implica un perill seriós pels productes espanyols perquè poden veure envair el mercat intern de productes de la CEE i ser col·locats en una greu precarietat. És per això que les autoritats, sobretot industrials, hauran de presentar en el futur multitud de recursos contra invasions de productes, per exemple de Taiwan que entren a la CEE via Londres.

En el terreny de les exportacions, la CEE té establert el principi de la llibertat d'exportacions amb l'única excepció dels productes estratègics i petrolífers que tenen certes restriccions. Malgrat això, el control de les exportacions estratègiques és gairebé exercit en exclusiva pel COCOM (Coordinatig Committee for Multilateral Export Control) que depèn dels Estats Units, tot i tenir la seu a París.

Capitol apart tenen els països de l'Est

que són objectes d'una sèrie de restriccions pel que fa a les exportacions comunitàries. Curiosament, Cuba roman fora de la llista de països perillosos en allò que es podria considerar com a un mirament «d'ambigüitat controlada».

Clàusules de salvaguarda

L'organització de la defensa comercial comunitària, s'organitza entorn una sèrie d'instruments, com les «clàusules de salvaguarda», el control anti-dumping i el control anti-subsidi. La CEE utilitza el procediment de clàusula de salvaguarda quan creu que el producte del qual cal defensar-se pertorba seriosament tota l'estructura comunitària. Els mecanismes anti-subsidi funcionen fent una simple comparació entre el preu exportat i el que manté en el seu mercat d'origen. Pel que fa a l'anti-dumping el procediment és més complexe i porta com a conseqüència l'obertura d'un expedient per tal d'investigar cadascun dels possibles afers. Durant l'any 85 la CEE endegà uns 70 expedients per presumptes problemes de dumping.

Les repercussions per a la política comercial espanyola impliquen, d'entrada, un canvi substancial de filosofia. La política protectora a base de contingents ja no serveix en la nova realitat que és l'obert mercat comunitari. Per això cal un doble moviment durant el període transitori, en primer lloc el desarmament aranzelari que estableix el tractat d'adhesió amb diferents escalats, un industrial i un agrícola. I en segon lloc, l'aproximació a la tarifa exterior comunitària des dels aranzels. Es va establir com a punt de partida els aranzels que estaven vigents el primer de gener del 85 i s'acordà que el primer de març d'enguany començaria el desarmament es-

glaonat, gairebé linial.

El procés d'eliminació de l'aranzel espanyol, previst per set anys pot ser continuat en algunes matèries com productes siderúrgics, químics o paper premsa, ja que eren vigents en data 1-1-86. Les restriccions quantitatives per a productes comunitaris desapareixeran en un període d'uns tres anys o quatre. El règim també es liberalitzarà molt de cara els productes de països tercers i només uns 70 productes tenen accés restringit durant sis anys.

Darrerament l'administració espanyola està treballant en una nova normativa per a les importacions i exportacions que està destinada a agilitzar el comerç exterior espanyol. Aquesta nova legislació elimina tràmits, impresos i normatives per a molts productes que només hauran de tenir del despatx de duanes.

Finalment, recordar que el sector siderúrgic i el tèxtil tenen polítiques específiques dintre de la CEE, perquè, en general, són dos sectors sotmesos a reconversió i tenen limitades les importacions extra-comunitàries. El cas concret del tèxtil es defineix per l'acord «multifibres» que, fonamentalment, és un front comú de defensa davant tercers països fabricants de productes tèxtils.

Pel que fa al desarmament aranzelari aquest es durà a terme en un període de set anys per a productes industrials i de deu per a productes agrícoles. Els terminis per a la desaparició d'aranzels industrials ha començat aquest primer de març, amb un 10 per cent. El pròxim termini és d'un 12,5 per cent i està previst pel proper primer de gener, el que vol dir que en deu mesos després de l'adhesió s'haurà avançat un 22,5 per cent en la desaparició d'aranzels. ■

Xavier Horcajo

EL DEUTE, UNA TENALLA CONTRA EL TERCER MON

País	Deuda exterior en milers de miliones de dòlars	Interessos 1985 en milers de miliones de dòlars	En % del PNB
Brasil	103,5	11,8	5,8
Méjico	97,7	10,0	6,3
Argentina	50,8	5,1	7,9
Venezuela	32,6	4,1	8,1
Filipinas	27,4	2,1	6,2
Chile	21,9	2,1	12,9
Yugoslavia	20,0	1,7	3,6
Nigeria	18,0	1,8	1,9
Marruecos	14,4	1,0	8,2
Perú	13,9	1,3	10,8
Colòmbia	13,9	1,3	3,3
Ecuador	7,9	0,7	6,0
Costa del Marfil	6,3	0,6	8,7
Uruguay	4,9	0,5	9,8
Bolívia	4,2	0,4	10,0
Total	437,4	44,5	7,3

MERCÈ DE SOLÀ ÉS INCORRECTE PARLAR DE «TERRORISME D'ESTAT»

Catedrática de Dret Internacional a la Universitat Central de Barcelona, Mercè Solà, explica a DOSSIER CIDOB algunes de les claus per entendre la pujança dels actes terroristes durant 1985 i clarifica la diferència existent entre terrorisme i violació del dret internacional.

P. - Quins són, al seu entendre, els motius que han propiciat l'escalada del terrorisme internacional, i, més concretament, en el Mediterrani Oriental durant aquest darrer any?

R. - No és massa difícil connectar aquest augment dels actes terroristes a la Mediterrània Oriental amb la situació que ha viscut l'any passat l'Orient Mitjà. Concretament, amb la guerra del Líban, cada vegada més sagnant i, cada vegada també, més difícil de trobar un pla de pau adient. L'altre factor que incideix directament són les contínues accions de represàlia que, en aquest marc geogràfic, pren l'Estat d'Israel contra els terroristes, fins i tot fora del seu territori i, per últim, la mateixa situació, tan interna com externa de l'OAP, d'una banda el no control, per part de Yassir Arafat de certes faccions que formen part del comandament central de l'Organització; i de l'altra, el fet que en l'àmbit internacional s'està intentant aïllar l'OAP. Tots aquests són elements de lligam que serveixen per explicar l'escalada terrorista a la zona.

P. - Sembla ser que Líbia s'ha convertit en un «santuari» de grups terroristes, que reben suport moral i logístic del règim de Moamar el Gaddafi; quins creu que són els beneficis que pot treure aquest amb la seva actitud?

R. - Hem de dir que els actes terroristes no beneficien ningú, ja que generen, per si mateixos, altres actes de terrorisme. Partim de la base que la finalitat d'aquests actes és doble: per un costat, aconseguir allò pel que s'ha fet l'acte en qüestió —per exemple una presa d'ostatges—, i per l'altra per treure a la llum pública la situació concreta de la política internacional.

El que passa és que és difícil determinar el concepte mateix de terrorisme. En aquest sentit, Líbia té, des de fa

molts anys, una trajectòria coherent amb el seu propi règim, perquè el seu concepte de terrorisme no és el mateix que té el dret internacional o que s'entén en els fóruns internacionals i, així, pregunta: Qui són els terroristes? Aquells que posen en perill la seva vida, com a conseqüència de la seva desesperança, de les frustracions de la injustícia, fent actes per lluitar contra l'imperialisme, el sionisme, etc, etc? I llavors diuen: Ep, compte! Els veritables terroristes són aquells que utilitzant els mitjans d'Estat, la força d'Estat, deneguen els drets fonamentals de la persona, com és el de l'autodeterminació, i és aquí on sorgeix el concepte de «terrorisme d'Estat».

Des d'aquest punt de vista es pot entendre que Líbia rendibilitzi els actes terroristes pel que suposen de desestabilització de la zona.

P. - Has parlat de «terrorisme d'Estat», i en molts mitjans de comunicació s'ha utilitzat aquesta terminologia per definir l'atac d'Israel contra les bases de l'OAP a Tunísia, o els desviaments d'avions egipcis i sirians per caces nord-americans i israelians, respectivament, perquè se suposava que hi anaven terroristes a dins. Existeix aquesta figura jurídica en el dret internacional?

R. - Crec que els conceptes no estan ben aplicats. Quan es va començar a parlar de terrorisme internacional va ser a principis dels anys setanta, en concret arran dels fets ocorreguts a l'Olimpíada de Munic. Aleshores, ja al si de les Nacions Unides no es van posar d'acord en la definició del propi concepte, i es van crear tres comissions: una per definir el terrorisme, una segona per estudiar les causes subjacent, i la tercera per, una vegada vistos els resultats, adoptar les mesures adients de prevenció.

La posició dels Estat serà força clara. Concretament, els occidentals van entendre per terrorisme aquells actes portats a terme per persones o grups de persones —per tant no per Estats— que van dirigides contra nacions o organitzacions internacionals. És a dir, que tenen transcendència en les relacions internacionals i la finalitat de les quals és provocar víctimes innocents, amb la qual cosa es veu que la idea de terrorisme d'Estat no entra dins de la definició.

En canvi, els països socialistes i àrabs més moderats van entendre que no s'han d'identificar els actes terrorisme amb la legítima lluita dels pobles que tenen dret a l'autodeterminació, però tenint en compte que, en principi, els actes de terrorisme no formen part d'aquesta lluita.

I, després, hi ha la posició que ja he esmentat abans, a la qual Cuba donà suport, en un moment determinat, i sobre tot Líbia en el sentit de diferenciar els actes penals comesos per les persones privades, els quals han de ser jutjats per ordenaments interns dels Estats, dels quals són els actes terroristes, tot preguntant-se si la conducta de diferents països que utilitzen la violència sistemàtica massiva, estructural, etc, i deneguen a altres persones les seves llibertats fonamentals, no constitueixen actes de terrorisme.

P. - Hi hauria llavors «terroristes bons» i «terroristes dolents»...

R. - Com es veu les postures dels Estats són gairebé irreconciliables. Ara bé, l'ONU ha seguit la tàctica d'agafar determinats actes de terrorisme, aïllant-los del seu context internacional i, aleshores, tipificar-los en una convenció com a delictes dins el dret internacional, tot establint l'obligació dels estats a cooperar per a la seva prevenció i repressió. I això s'ha fet en els casos següents:

com a conseqüència del segrest i desviament il·legal d'aeronaus, en el si de l'OACI (Organització Internacional de l'Aviació Civil) es van dur a terme unes convencions —La Haia 1970 i Montreal 1971— que anaven dirigides a sancionar els actes de desviament d'aeronaus, i contra la seguretat de l'aviació civil internacional.

Després, arran dels segrestaments continuats de diplomàtics, Nacions Unides va fer una convenció —Nova York 1973— sobre prevenció i càstig de delictes contra persones internacionalment protegides.

I, finalment, con a conseqüència de la presa d'ostatges a Entebe, Iran, i de la resposta a aquests actes de les grans potències per alliberar-los a Nacions Unides es van posar d'acord i van fer una convenció el 1979 que tipifica les preses d'ostatges que no estiguin compreses a les convencions que he esmentat anteriorment.

En quant a acords regionals trobem la Convenció Europea sobre Terrorisme, 1977, que fa referència tan a terrorisme intern com extern, i la de Washington de 1971 que va ser feta al si de l'OEA per prevenir i sancionar actes de terrorisme contra les persones.

La tàctica que se segueix en totes aquestes convencions és definir el delictes i considerar-lo internacional; establir l'obligació dels estats que en el seu ordenament intern es consideri delictes

de caràcter greu, i que quan se sospita que en el seu territori hi viu alguna persona que està implicada en aquest tipus d'actes, o bé es concedeix la seva extradició a l'Estat que la demana perquè els seus interessos han estat afectats, o bé, si no se l'extradita, se la processa segons el seu ordenament penal intern.

Però, de fet, el que demanen aquestes convencions és la cooperació entre els estats i que s'acompleixin els acords presos de «bona fe», així com que en formin part molts Estats perquè no pugui haver-hi «santuaris».

En funció de tot això no és lícit parlar de «terrorisme d'Estat» o de «terroristes bons» i «terroristes dolents». Quan es produeixen fets com el bombardeig israelià contra les bases de l'OAP a Tunísia, o els desviaments aeris que abans he esmentat, són violacions flagrants de les principals normes del Dret Internacional i com a tals estan perfectament tipificades.

«S'HA DE CONFIAR EN LA BONA FE»

P. - Fins on arriba l'obligatorietat dels Estats en complir el Dret Internacional, si tenim en compte que, en determinades ocasions, països com Estats Units, han dit que no reconeixrien la validesa del Tribunal de La Haia, en cas de dictar sentència contra ells? Posem per exemple, el minat

de les aigües nicaragüenques?

R. - Aquests fets no són difícils d'entendre si partim de la base que el Dret Internacional es crea per consens entre els Estats, i qui aplica les normes són ells mateixos sobre la base de la «bona fe», sense que existeixi una obligatorietat, deguem-ne judicial, perquè es compleixin aquestes normes a causa de la sobirania dels propis Estats. D'aquí que es confii en la «bona fe» perquè s'entén que aquesta respon als interessos dels Estats.

Ara bé, com que els mecanismes de sanció internacional depenen de la reacció del país que ha sofert la violació, llevat de casos molt greus en què és competència del Consell de Seguretat de l'ONU, i que aquests mecanismes estan en mans de les grans potències, el problema que es planteja és saber com es pot exercir pressió sobre aquests —que d'altra banda disposen del dret de vet— per què compleixin el Dret Internacional.

P. - Com valora el fet que el govern de Moscou, mitjançant l'agència TASS, difongués un comunicat en el qual s'explicitava la comprensió soviètica pel desviament del boeing egipci per caces nord-americans?

R. - Això s'entén per dues raons: una, per primera vegada la Unió Soviètica ha tingut segrestats diplomàtics a l'Orient Mitjà, i, segona, perquè d'alguna manera, significa la situació prepotent de la URSS en dir: «bé, tu t'has trobat en un cas, has violat la norma, però jo l'entenc» per curar-se en salut del que ella pugui fer en un moment en què es trobi directament afectada.

«LES SITUACIONS TERRORISTES NO SÓN EXTRAPOLABLES»

P. - Creu encertada la proposta de Felipe González de celebrar una conferència internacional sobre terrorisme?

R. - Tota mesura de lluita contra el terrorisme és bona sempre que es donin dos requisits: el respecte a la sobirania de l'Estat, i que es respectin els drets fonamentals i bàsics de les persones (terroristes i no terroristes), el funcionament de les garanties de llibertat i respecte dels drets humans en tot el que pertoca a la lluita contra aquest tipus d'actes.

La possibilitat d'aprofundir en les mesures per lluitar-hi en contra és sempre correcta, ara bé, cal dir que les situacions terroristes no són extrapolables i, per tant, hem de valorar molt bé quines són les causes dels terrorisme per actuar-hi en conseqüència. ■

Anna Dionis

COMUNICADO POLÍTICO CONJUNTO DE LA CONFERENCIA DE LUXEMBURGO

NUEVA ESTRUCTURA Y VOLUNTAD POLÍTICA

Los participantes en la Conferencia de Luxemburgo han inscrito su reunión dentro de la trayectoria del encuentro histórico que tuvo lugar los días 28 y 29 de septiembre de 1984 en San José de Costa Rica, que ha permitido crear una nueva estructura en las relaciones entre la CEE y América Central.

Los Ministros han expresado su esperanza de que el diálogo contribuya a promover un clima de confianza en el interior de América Central así como entre la Europa de los Doce y América Central, facilitando así la ampliación y la profundización progresiva de la cooperación.

Los Ministros se han felicitado de la firma del acuerdo marco de cooperación interregional entre, por un lado, Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras y Nicaragua, partes en el Tratado General de Integación Económica Centroamericana, y Panamá y, por otro lado, la Comunidad Económica Europea que subraya la voluntad política de ambas regiones de sentar las bases de una cooperación más estrecha y de llevar a cabo objetivos comunes.

Han expresado su convicción de que este acuerdo sitúe la cooperación económica y comercial, así como la nueva estructura de las relaciones de los países de la Comunidad Europea y los de América Central, en el contexto de la igualdad soberana de los Estados y del respeto mutuo.

Los Ministros de Asuntos Exteriores reconocieron que la adhesión de España y de Portugal a las Comunidades Europeas, habida cuenta del patrimonio cultural e histórico existente entre estos países y la América Latina, podría representar un factor muy importante para coadyuvar a un mejor entendimiento y cooperación entre Europa y la América Latina.

CONTADORA Y LA PAZ

El diálogo político y la cooperación económica emprendidos deberán contribuir:

—a apoyar los esfuerzos encaminados a poner fin a la violencia y a la inestabilidad en la región, en particular en el marco de la gestión diplomática del Grupo de Contadora, que ha sido apoyada desde el comienzo por los países de la Comunidad Europea.

—a encontrar, en base a las propuestas del proceso de Contadora, una solución política, regional, global y negociada que tenga su origen en la región misma y que repose sobre los principios de independencia, de no intervención, de autodeterminación y de inviolabilidad de las fronteras.

—a adoptar rápidamente el Acta de Contadora para la Paz y la Cooperación en Centro América.

—a crear un clima de confianza que permita a los Estados de América Central vivir en paz y alentar su cooperación mutua con el fin de fortalecer su integración y de apoyar así su desarrollo económico y social.

—llevar adelante una cooperación interregional para superar los desequilibrios económicos y la injusticia social, origen de la inestabilidad política.

DEMOCRACIA Y ESTABILIDAD

—a fortalecer los principios y las instituciones democráticas, y a promover la reconciliación nacional en el marco de sistemas políticos y sociales pluralistas y participativos.

—a desarrollar y garantizar los derechos humanos y las libertades fundamentales, como son el respeto a la integridad de la persona, la libertad de prensa, la libertad sindical y la libertad religiosa.

—a establecer, en el marco del proceso de Contadora, y de acuerdo al Derecho Internacional, un sistema de seguridad regional confiable, que contemple condiciones y políticas efectivas destinadas a detener la carrera armamentista en todas sus formas; establecer un sistema de control y reducción de armamentos y efectivos militares; eliminar la presencia militar foránea; e impedir las acciones intimidatorias y de desestabilización, así como el terrorismo, la subversión y el sabotaje,

—a poner en práctica los objetivos políticos, económicos y sociales así como de seguridad, que han suscrito todos los Gobiernos de los países de Centroamérica al adoptar el «Documento de Objetivos de Contadora» el 9 de septiembre 1983.

NO INTERVENCIÓN

Los Ministros han examinado los progresos obtenidos en el proceso de paz de Contadora y han tomado nota de la firme voluntad de los países del Grupo de Contadora de proseguir sus esfuerzos con vistas a la consecución del Acuerdo por la Paz y la Cooperación en América Central.

Se han felicitado de la decisión de los gobiernos democráticos de Argentina, Brasil, Perú y Uruguay de constituir un mecanismo de apoyo a los esfuerzos de paz y cooperación del Grupo de Contadora. Reiteran la convicción de que los conflictos en América Central no pueden ser resueltos por la fuerza; han estimado que una solución pacífica de los conflictos en América Central deberá reposar, en el respeto de la soberanía y de la independencia nacional, de la integridad territorial, de la no intervención en los asuntos internos de otros Estados y del no recurso a la amenaza o al uso de la fuerza.

PAZ Y COOPERACIÓN

Los Ministros de la Comunidad Europea, de España y de Portugal, así como los del Grupo de Contadora subrayaron la importancia de que las negociaciones actuales se desarrollen y se activen los procedimientos para la pronta entrada en vigor del Acta de Contadora para la Paz y la Cooperación en Centro América.

Los Ministros consideran necesario que todos los países con vínculos e intereses en la región contribuyan eficazmente a crear las condiciones propicias para concluir las negociaciones a fin de suscribir el Acta de Contadora para la paz y la cooperación en Centroamérica y que posteriormente cooperen al logro del objetivo y fin de dicha Acta. Los países de la Comunidad Europea, España y Portugal aportarán su apoyo, en la medida de sus posibilidades, a la acción de los Estados a los que incumba la aplicación de los términos del Acta de Contadora para la Paz y la Cooperación.

ELECCIONES Y TERRORISMO

Los Ministros coincidieron en que es conveniente que se dé cumplimiento a lo establecido en las Resoluciones adoptadas por los organismos internacionales referentes a la solución pacífica de la situación centroamericana.

Manifiestaron su complacencia por las elecciones generales celebradas en Guatemala el 3 de los corrientes, en forma ordenada, libre y pacífica. Es un importante paso para lograr la institucionalización de sistema democrático en ese país.

Los Ministros, enterados del grave acto terrorista ocurrido en Colombia contra la Corte Suprema de Justicia, en el cual perdieron la vida numerosos magistrados y ciudadanos de ese país, lamentan este atentado contra uno de los poderes públicos; condenan las acciones terroristas que ponen en peligro vidas inocentes y presentan sus condolencias al pueblo de Colombia y al Presidente Belisario Betancur quien ha adelantado un valeroso proceso de paz para fortalecer el diálogo político y la actividad democrática en ese país.

Reconocen la importancia de la dimensión social y cultural de la cooperación entre los países miembros de la Comunidad Europea y los países de América Central. Este sector de la cooperación debe en el futuro ampliarse y fomentarse. Han puesto de relieve el interés de programas como los intercambios de parlamentarios y de periodistas.

Los Ministros mencionaron la posibilidad de que sus Gobiernos apoyen los esfuerzos emprendidos para desarrollar y modernizar el funcionamiento de la administración de la justicia y de la administración pública en América Central.

Por último, los Ministros de Asuntos Exteriores de los países de la Comunidad Europea, de España y de Portugal, así como de América Central, conjuntamente con los de los países de Contadora han subrayado, en el marco del Acta Final de la Conferencia de Luxemburgo, la institucionalización del diálogo político emprendido.